

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Postoje teenagerů k partnerskému násilí

Attitudes of teenagers to partner violence

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSs., Dr.h.c.

Autor:

Štěpánka Schreierová, DiS.

Praha 2025

Poděkování

Ráda bych vyjádřila své upřímné poděkování doc. PhDr. Ludmile Čírtkové, CSc., Dr.h.c., za její odborné vedení, cenné rady a ochotu věnovat mi svůj čas během práce na této bakalářské práci. Dále bych chtěla poděkovat Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy za poskytnuté vzdělání a inspirativní akademické prostředí, které mi umožnilo rozvíjet mé znalosti a dovednosti. V neposlední řadě děkuji své rodině a blízkým za jejich podporu, trpělivost a motivaci během celého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem, předkládanou bakalářskou práci „Postoje teenagerů k partnerskému násilí“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Štěpánka Schreierová, DiS.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje problematice postojů dospívajících k partnerskému násilí. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy, jako jsou partnerské násilí, jeho formy, příčiny, specifika adolescence a vlivy, které mohou ovlivnit vnímání násilí v partnerských vztazích u mladých lidí. Součástí práce je také popis preventivních opatření a rolí institucí. Praktická část je založena na kvantitativním výzkumu, který analyzuje odpovědi 365 respondentů ve věku 15–19 let. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak adolescenti vnímají násilí ve vztazích, zda existují rozdíly v postojích mezi pohlavími, typy škol a zkušeností s násilím.

Klíčová slova

teenageři, partnerské násilí, období dospívání, prevence, formy, příčiny

Annotation

This bachelor's thesis focuses on the attitudes of teenagers towards partner violence. The theoretical part explains key concepts such as partner violence, its forms, causes, and the specifics of adolescence, including the social and psychological influences that shape teenagers' perceptions of violence in relationships. It also outlines preventive measures and the role of various institutions. The empirical part is based on quantitative research involving 365 respondents aged 15–19. The aim was to identify adolescents' attitudes towards partner violence and examine the differences based on gender, type of school, and personal experience with violence.

Keywords

Teenagers, partner violence, adolescence, prevention, forms, causes

Obsah

Úvod.....	7
1. Období dospívání.....	8
1.1. Psychické změny v oblasti dospívání	9
1.1.1. Kognitivní procesy.....	9
1.1.2. Emocionalita	10
1.1.3. Osobnost	10
1.2. Vztahy s vrstevníky	11
1.3. Partnerské vztahy v období dospívání	14
1.4. Postoje v období dospívání	15
2. Partnerské násilí.....	17
2.1. Formy partnerského násilí	17
2.2. Cyklus partnerského násilí.....	20
2.3. Dating Violence	22
2.4. Prolínání online a offline násilí ve vztazích mezi adolescenty.....	22
3. Příčiny násilí ve vztazích teenagerů.....	24
3.1. Rodinné prostředí a výchova	24
3.2. Genderové stereotypy	25
3.3. Vliv vrstevníků	25
3.4. Vliv masmédií.....	26
3.5. Vliv sociálních sítí	26
4. Prevence partnerského násilí ve vztazích teenagerů.....	28
4.1. Policie České republiky	28
4.2. Soudy	29
4.3. Intervenční centra	30
5. Výzkumné šetření	31
5.1. Popis výzkumných metod.....	31
5.2. Cíl.....	31

5.3.	Hypotézy	32
5.4.	Výzkumný vzorek.....	32
5.5.	Zpracování a analýza dat	32
5.6.	Výsledky výzkumného šetření.....	33
5.6.1.	Hypotéza 1	34
5.6.2.	Hypotéza 2	37
5.6.3.	Hypotéza 3	41
5.6.4.	Doplňková data	45
	Závěr.....	48
	Zdroje	50
	Seznam obrázků	52
	Seznam grafů.....	52
	Přílohy	53

Úvod

Násilí v partnerských vztazích představuje závažný společenský problém, který se dotýká všech věkových skupin, včetně dospívajících. Teenageři, nacházející se v citlivé fázi vývoje, kdy formují své hodnoty, postoje a chování, jsou obzvláště zranitelnou skupinou. Jejich postoj k partnerskému násilí může mít dlouhodobý vliv na jejich budoucí vztahy a celkovou kvalitu života.

Bakalářská práce se zaměří na problematiku postojů teenagerů k partnerskému násilí. Hlavním cílem této práce je zjistit a zmapovat, jaké postoje zaujímají teenageři k problematice partnerského násilí. V teoretické části práce budou nejprve objasněny základní pojmy, které se k tématu vážou. Konkrétně se jedná o pojmy jako partnerské násilí, domácí násilí, dating violence a postoje. Tyto termíny budou podrobně vysvětleny s ohledem na jejich vzájemné vztahy a specifika. Následně se práce zaměří na příčiny vzniku partnerského násilí a na způsoby, jak lze tomuto jevu předcházet, tedy na prevenci.

Praktická část práce bude zaměřena na zmapování postojů teenagerů k partnerskému násilí, a to prostřednictvím dotazníkového šetření. Výzkumné hypotézy se budou soustředit na různé aspekty této problematiky, například na rozdíly v postojích mezi dívkami a chlapci, rozdíly mezi teenagery, kteří mají osobní zkušenost s násilím, a těmi, kteří takovou zkušenost nemají, nebo rozdíly v postojích studentů různých typů škol (například gymnázií, středních odborných škol a učilišť). Výsledky tohoto výzkumu mohou poskytnout cenné informace, které mohou přispět k lepšímu porozumění této problematice v kontextu adolescentního věku a mohou být využity k návrhům na efektivnější preventivní opatření zaměřená na mladistvé.

1. Období dospívání

Část, jíž je tato kapitola věnována, popisuje období dospívání. Právě toto období je pro tuto bakalářskou práci důležité. Je na něj nahlíženo skrze vývojovou psychologii, která pomůže lépe popsat chování dospívajících v tomto věku. Dospívání přináší mnoho typických projevů chování.

Vágnerová (2021, s. 373) popisuje toto období jako „*období přechodné změny mezi dětstvím a dospělostí. Zahrnuje druhou dekádu života, od 10 do 20 let. V tomto období dochází ke komplexní proměně osobnosti ve všech jejích oblastech: tělesné, psychické i sociální.*“ Dospívání je jedinečná životní etapa, jejíž podoba se mění v závislosti na vývoji společnosti. Identita byla určována pomocí tradic a rituálů. Právě daný rituál stanovoval vývojová období jedinců. Dále Vágnerová (2021) dělí období na dvě fáze: **raná adolescence** – také uváděna jako období pubescence, která je časově řazena mezi 11.-15. rokem. Jeden ze znaků je výrazná změna v tělesném dospívání, pro kterou je charakteristické pohlavní dozrávání. Ve spojení s tělesným dospíváním se proměňuje vzhled a tím i pojetí sebe sama. Pubescent posiluje vazby se svými vrstevníky a oslabuje vazby s rodiči. Je zde silná snaha odlišit se od svého dětského já, prostřednictvím změny zevnějšku a chování. Objevují se i emoční výkyvy, které jsou pro toto období charakteristické. Tyto výkyvy mají dopad na jednotlivce i společnost. Důležitým bodem je ukončení základního vzdělávání a následná volba životního směru. Druhou fází dospívání je **pozdní adolescence**, která je charakterizována od 15 do 20 let. V tomto období dochází ke změně osobnosti dospívajícího a jeho roli ve společnosti. Je zde patrná pohlavní zralost. Adolescent ukončuje svou profesní přípravu a rozhoduje o své budoucnosti. Klíčové je v tomto období rozhodnutí o tom, zda bude pokračovat ve studiu, nebo zda nastoupí do zaměstnání. V této fázi adolescent hledá vlastní identitu, která by vyhovovala jeho očekávání. Dostatek času je klíčový k tomu, aby porozuměl své osobě a svým potřebám a podle toho určil kroky, které budou utvářet jeho budoucnost a postavení ve společnosti.

Langmeier (2006, s. 142) vymezuje období dospívání takto: „*v základním – biologickém smyslu lze období dospívání vymezit široce jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání a více nebo méně vyznačenou akcelerací růstu, na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti a dokončení tělesného růstu*“. Spolu s biologickým dozráváním dochází také k výrazným psychickým změnám. Langmeier (2006) rozděluje dospívání na dvě hlavní fáze. První z nich je **pubescence**, která probíhá mezi 11. a 15. rokem a dále se člení na „*prepubertu*“, kdy se začínají vyvíjet sekundární pohlavní

znaky a dochází k rychlému růstu, a na „*vlastní pubertu*“, která navazuje na prepubertální fázi a trvá až do dosažení reprodukční zralosti. Druhým obdobím je *adolescence*, která se odehrává mezi 15. a 22. rokem. V této fázi se tělesný růst postupně dokončuje a dochází ke změně postavení jedince ve společnosti. Je to dáno ukončením povinné školní docházky a následným přechodem na profesní přípravu. Jedinec se účastní partnerských (erotických) vztahů, které jsou založeny na hlubším citovém prožívání. Tělesný vývoj je nesouměrný, takže je patrný nesoulad růstu částí těla. Hovorově se tak užívá označení „samá noha, samá ruka“.

Říčan (2014, s. 169) dělí období dospívání na dvě fáze. Pubescenci, kterou řadí do věkového rozmezí 11 až 15 let, označuje jako „období první lásky“. Adolescenci pak vymezuje mezi 15. a 20–22. rokem. Říčan (2004, s. 169) první období popisuje takto: „*Dostáváme se k období, které je snad z celého života nejdramatičtější a biodromálně nejzajímavější. Tělesná proměna, jejíž nejdůležitější součástí je pohlavní dospívání, by již sama o sobě stačila vychýlit psychickou rovnováhu a vynutit si novou integraci osobnosti, novou syntézu.*“ Druhou fázi adolescence Říčan (2004) popisuje výrazem „na vrcholu mládí“. Uvádí, že „*mezi patnácti a dvaceti lety vrcholí mládí. V této době je člověk nekrásnější, tělesně i duševně nejsvěžejší, nejdychtivější a nejbystřejší*“ (Říčan, 2004, s. 191). Dospívání je složitá a často rozporuplná životní fáze, během níž se mladý člověk snaží poznat sám sebe, formovat své hodnoty a určit si vlastní životní cestu. Dokončuje přípravu na pracovní uplatnění nebo činí důležitá rozhodnutí, například ohledně vysoké školy. Ve vztahu k opačnému pohlaví by měl zažít něco víc než jen povrchní okouzlení; měl by se snažit o hlubší poznání sebe i druhých.

1.1. Psychické změny v oblasti dospívání

V adolescenci dochází k intenzivnějšímu sebepoznání a utváření osobní identity. Toto období je přechodem mezi dětstvím a dospělostí. Jde o nejdynamičtější a nejkomplexnější změnu v životě člověka, která ovlivňuje všechny aspekty jeho osobnosti.

1.1.1. Kognitivní procesy

Během dospívání dochází k výraznému rozvoji myšlení, zejména v oblasti formálních operací. Přibližně od 12 let se začíná rozvíjet schopnost abstraktního myšlení, které zahrnuje konceptualizaci, zobecňování symbolů, práci s abstraktními pojmy, hledání alternativních řešení a rozvoj hypotetického uvažování. Současně se mění paměť – roste objem informací v dlouhodobé paměti a zvyšuje se její kapacita pro efektivnější zpracování. Posiluje se logická paměť založená na vztazích mezi pojmy, zatímco mechanická paměť nadále přetrvává a zůstává užitečnou po celý život. Pozornost se stává cílenější a systematictější, což souvisí s vyšší úrovní kognitivních procesů. Přesto mohou hormonální změny dočasně

narušovat schopnost soustředění, což se může projevit nesoustředěností při učení, proměnlivými zájmy a emoční nestabilitou. Adolescence představuje období, kdy intelektuální schopnosti dosahují vysoké úrovně, myšlení se stává flexibilnějším a komplexnějším a dochází k rozvoji logicko-deduktivního uvažování. Smyslové funkce dosahují svého vrcholu, zatímco kreativita, fantazie a denní snění hrají významnou roli v sebereflexi a osobním rozvoji. Adolescenti začínají uplatňovat logické operace nezávisle na obsahu, analyzují strukturu myšlenkových procesů a dokážou abstrahovat od konkrétních situací. Rozvíjí se také metakognice, tedy schopnost přemýšlet o vlastním myšlení. Tento pokročilý způsob uvažování ovlivňuje jejich pohled na svět – kriticky ho hodnotí, porovnávají různé perspektivy a formují si vlastní morální postoje založené na vnitřních principech. Klíčovou roli v tomto procesu hraje empatie a sebehodnocení (Macek, 2003).

1.1.2. Emocionalita

Během dospívání dochází k postupnému rozvoji a diferenciaci citových prožitků, což vede k širší škále emocí. Raná adolescence bývá často doprovázena výraznější emoční nestabilitou, která souvisí s hormonálními změnami, intenzivnější sebereflexi a egocentrismem, projevujícím se silnou potřebou sebehodnocení. S postupujícím věkem, zejména ve střední a pozdní adolescenci, dochází k postupnému zklidnění emočních výkyvů. To se může projevit větší extroverzí, menší impulzivitou, sníženou citovou podrážděností a celkově vyrovnanějšími emočními reakcemi. Temperament se v období pubescence stabilizuje a jedině je v tomto období obzvláště vnímavý k intenzivním citovým zážitkům. Klíčovou roli zde hrají přátelství, láska, empatie a schopnost vytvářet a udržovat mezilidské vztahy. Adolescence je rovněž charakterizována pocity nejistoty, hněvu, smutku, agresivity, nepřátelským chováním a vulgárním vyjadřováním, ale také silnou touhou po blízkosti a přijetí (Vágnerová, 2021).

1.1.3. Osobnost

Osobnost teenagera je dynamická a prochází výraznými změnami, které jsou ovlivněny jak biologickými, tak psychologickými a sociálními faktory. V tomto období dospívající hledají svou vlastní identitu, což vede k introspektivnímu přemýšlení o sobě, svém místě ve společnosti a hodnotách. Teenager často prožívá intenzivní a proměnlivé emoce, které mohou být nevyvážené a impulzivní, což je způsobeno hormonálními změnami a vývojem mozku. Tento věk je také charakterizován rostoucí touhou po nezávislosti, kdy se dospívající snaží osamostatnit od rodičů a autorit, a přitom si udržet přijetí a podporu vrstevníků, kteří často mají velký vliv na jejich chování. Zároveň se zlepšují kognitivní schopnosti teenagerů,

začínají přemýšlet abstraktněji a uvažovat o složitějších morálních a etických otázkách. Přestože se učí kriticky hodnotit svět kolem sebe, často se setkávají s nejistotou a pochybnostmi o sobě samých, což je přirozenou součástí jejich vývoje.

Teenageři jsou náchylní k riskování a zkoušení nových věcí, což je spojeno s jejich potřebou objevovat svět a testovat své hranice. Tato fáze je tedy charakteristická intenzivním hledáním sebe sama, emocemi, konflikty s autoritami a snahou nalézt rovnováhu mezi nezávislostí a potřebou přijetí.

1.2. Vztahy s vrstevníky

Dle Macka se „*vztahy s vrstevníky během separace na rodině částečně nahrazují naplňování potřeb jistoty a bezpečí. Slouží i jako prostředek k hledání a budování identity*“ (Macek, 2003, s. 57).

Širůček a Širůčková (2012) uvádějí, že adolescenti od svých vrstevníků primárně očekávají sdílení informací a porozumění, zejména v oblastech spojených s módou, osobním rozvojem, zájmy a kulturou, která je jim blízká. Tato kultura bývá často vnímána jako důležitá a relevantní právě kvůli své přitažlivosti pro vrstevníky, často více než pro jejich rodiče.

Podle Taxové (1987) se v první polovině adolescence přátelské vztahy utvářejí především ve vícečlenných skupinách složených ze jedinců stejného pohlaví. Tyto skupiny mají své vlastní normy a od členů je očekávána konformita, tedy přizpůsobení se skupinovým pravidlům. Jedinci, kteří se od těchto norem odchylojí, bývají často trestáni formou izolace nebo vyloučení ze skupiny, což může mít výrazný dopad na jejich sociální začlenění ale i prožívání. Ve druhé polovině adolescence dochází k významným změnám v charakteru přátelských vztahů. Ty se stávají hlubšími, stabilnějšími a více zaměřenými na kvalitu než kvantitu. Zároveň se zmenšuje velikost skupin, ve kterých jsou tato přátelství navazována. Místo větších kolektivů se adolescenti častěji soustředí na blízké vztahy v rámci párového přátelství nebo malých skupinek. V tomto období adolescenti od přátel očekávají především hlubší emocionální podporu, sdílení osobních zážitků, důvěru a porozumění. Přátelství pro ně neznamena pouze společné trávení volného času, ale stává se důležitým nástrojem pro osobní rozvoj. Skrze interakce s blízkými přáteli mají možnost nejen lépe poznat druhé, ale také získávat cenné zkušenosti vedoucí k sebepoznání. Právě tyto vztahy jim pomáhají formovat jejich identitu, porozumět vlastním emocím a upevnit sociální dovednosti, které budou důležité i v dospělosti.

Langmeier (2006) rozlišuje pět fází vývoje vztahů s vrstevníky, přičemž zdůrazňuje, že jejich průběh je u každého jedince individuální. Dospívající procházejí těmito etapami vlastním tempem. Navíc jednotlivé fáze na sebe nenavazují striktně lineárně, ale mohou se

vzájemně překrývat. Tento proces je ovlivňován řadou faktorů, jako jsou osobnostní charakteristiky, rodinné zázemí, sociální prostředí či kulturní normy. První fází je skupinová izosexuální fáze. Tato fáze je typická pro ranou adolescenci, tedy období, kdy se dospívající začínají více orientovat na své vrstevníky a utvářet si vlastní sociální identitu. Adolescenti se v této době nejčastěji sdružují do skupin složených z vrstevníků stejného pohlaví, což jim poskytuje pocit bezpečí a sounáležitosti. Tyto skupiny, často označované jako „party“ nebo „kliky“, mají obvykle jasně vymezenou vnitřní strukturu a hierarchii, kde jsou role jednotlivých členů pevně stanovené. Skupiny se vyznačují vlastními normami, hodnotami a pravidly chování, která odpovídají specifické „adolescentní kultuře“. Sdílení stejných zájmů, životního stylu, oblékání nebo hudebních preferencí je zde běžné. Od členů těchto skupin se očekává konformita, tedy přizpůsobení se skupinovým normám, a loajalita vůči ostatním členům. Důležitou roli hraje i potřeba sdružovat se, která není podmíněna pouze společnými zájmy, ale také snahou získat sociální podporu a akceptaci v kolektivu. S přibývajícím věkem adolescentů nastupuje individuální izosexuální fáze, která je charakterizována posunem od skupinových vazeb k navazování blízkých a důvěrných přátelství na individuální úrovni. V tomto období vzniká potřeba hlubšího emočního spojení s konkrétní osobou, obvykle stejného pohlaví. Pro dívky je typické vytváření velmi blízkých a intenzivních přátelských vztahů, často s menším počtem přítelkyň. Tyto vztahy bývají založené na vzájemné důvěře, sdílení osobních pocitů, tajemství a emocionální podpoře. Chlapci mívají zpravidla více blízkých kamarádů, avšak jejich přátelství bývají méně intenzivní z hlediska emocionální blízkosti. Místo sdílení hlubokých pocitů se přátelství u chlapců často soustředí na společné aktivity a zážitky, jako je sport, hry nebo jiné volnočasové aktivity. Další etapou je přechodná etapa, ve které se začíná projevovat zájem o vrstevníky opačného pohlaví. Tento proces je přirozenou součástí psychosociálního vývoje adolescenta, kdy dochází k rozvoji romantických citů a prvních pokusů o navázání partnerských vztahů. V této fázi je však zájem o opačné pohlaví často ještě nejasný, ambivalentní a doprovázený rozpačitými pocity. Dospívající, kteří se odhodlají projevit svůj zájem o protějšek, mohou být vystaveni různým reakcím ze strany vrstevníků – od posměšků a škádlení až po skrytý obdiv. Takové situace mohou být pro adolescenta zdrojem nejistoty, ale zároveň také důležitou zkušeností, která přispívá k rozvoji sebevědomí a schopnosti zvládat sociální interakce v partnerském kontextu. Heterosexuální fáze polygamní je charakterizována aktivním navazováním prvních romantických a partnerských vztahů s vrstevníky opačného pohlaví. Dospívající získávají první zkušenosti nejen v oblasti citové blízkosti, ale také v oblasti sexuality. Zpočátku jsou

tyto vztahy často inspirovány vzorci přátelství z předchozích izosexuálních fází, což znamená, že adolescenti přenášejí určité aspekty přátelského chování i do svých romantických vztahů. První sexuální zkušenosti v této fázi bývají často iniciovány zvědavostí, touhou po nových zážitcích a snahou vyzkoušet si „zakázané ovoce“. Pro mnoho dospívajících je také důležité přesvědčit se o vlastní hodnotě a přitažlivosti, což může mít vliv na jejich sebehodnocení. Zkušenosti získané v této fázi hrají důležitou roli při formování zdravého přístupu k intimitě, sexualitě a partnerským vztahům obecně. Posledním stadiem je etapa zamilovanosti, která přichází obvykle ke konci adolescence. V tomto období dospívající usilují o navázání stabilních a zralých partnerských vztahů, které se vyznačují hlubší emocionální vazbou a větší mírou závazku. Partnerské vztahy v této fázi jsou založeny na principech, jako je oddanost, vzájemné porozumění, důvěra a vázanost. Dospívající se učí, jak vyjádřit své city, jak zvládat konflikty v partnerském vztahu a jak budovat vztahy na základě vzájemného respektu. Tato etapa je klíčová pro další vývoj romantických a partnerských vztahů v dospělosti, protože poskytuje základní zkušenosti, které ovlivňují budoucí schopnost navazovat a udržovat dlouhodobé, stabilní vztahy

Předmětem našeho výzkumu bude etapa zamilovanosti a cesta respondentů k jejímu dosažení. Tato cesta je komplexní a zahrnuje předchozí vývojové fáze, konkrétně přechodnou etapu a fázi polygamní, které hrají klíčovou roli v utváření základů pro budoucí romantické vztahy. Etapa zamilovanosti je považována za vrcholný bod vývoje partnerských vztahů v období adolescence. Právě v této fázi dochází k formování hlubších citových vazeb, které se svou povahou nejvíce přibližují vztahům dospělých. Charakteristickými rysy této etapy jsou prvky, jako je emocionální oddanost, vzájemné porozumění, důvěra a partnerská vázanost. Je důležité si uvědomit, že zkušenosti získané v etapě zamilovanosti nevznikají izolovaně, ale vycházejí z předchozích interakcí a vztahových dynamik, které adolescentky zažily právě během přechodné a polygamní fáze. V přechodné etapě dochází k prvním projevům zájmu o opačné pohlaví, často doprovázeným rozpačitými pocity, nejistotou a snahou vyrovnat se se sociálními očekáváními. Tato fáze představuje období zkoumání, kdy se adolescentky učí rozpoznávat své emocionální potřeby a reakce na romantické podněty. Následující polygamní fáze přináší aktivní navazování prvních romantických vztahů s vrstevníky opačného pohlaví. Tato fáze je charakterizována experimentováním, získáváním prvních zkušeností v oblasti citových i fyzických kontaktů a objevováním vlastních preferencí a očekávání od partnerského vztahu. Dospívající se v této fázi učí zvládat zklamání, žárlivost, ale i radost z opětovaných citů. Zkušenosti, které si respondentky odnášejí z těchto dvou fází, jsou zásadní pro pochopení jejich postojů, hodnot a chování v etapě zamilovanosti. Právě

díky nim dochází k rozvoji schopnosti navazovat stabilní a vyvážené partnerské vztahy, které jsou základem pro budoucí mezilidské interakce v dospělosti. Zaměříme se na to, jakým způsobem předchozí zkušenosti ovlivňují vnímání romantických vztahů, jak se formují očekávání od partnerství a jakou roli hrají emocionální vazby a dřívější sociální interakce v utváření těchto vztahů.

1.3. Partnerské vztahy v období dospívání

Lacinová a Michalčáková (2012) upozorňují na nejasnosti v názvosloví týkajícím se adolescentních vztahů. Vysvětlují, že pojem "partnerský" označuje vztahy, kde jsou oba jedinci stejně angažovaní a dostávají odpovídající emoční podporu, což však není charakteristické pro vztahy v rané a střední adolescenci. Tento typ vztahu odpovídá spíše popisu vztahů v pozdní adolescenci. Pro vztahy v mladším období dospívání používají termíny raně partnerské nebo romantické.

Taxová (1987) označuje navazování partnerských vztahů v adolescenci jako „školu citu“. V tomto období se dospívající učí novým sociálním dovednostem, jako je altruismus, odpovědnost vůči druhým a schopnost a ochota podporovat a pomáhat ostatním.

Tlak vrstevnické skupiny může být motivací k navázání raně partnerského vztahu, i když adolescent o vztah sám ještě nemá zájem. Strach z odmítnutí ze strany skupiny ho může přimět k tomu, aby vztah vytvořil. Pokud se mu to nedaří, může si vymýšlet různé zážitky, aby si udržel uznání mezi svými vrstevníky (Vágnerová, 2021).

(Vágnerová, 2021) popisuje situaci, kdy vztah adolescentů prochází několika fázemi, přičemž první z nich je fáze zamilovanosti. Tato fáze je často spojena s touhou po blízkosti milované osoby. Říčan (2014) ji popisuje jako „věšák na ideály“. V tomto období nejde o skutečné vlastnosti partnera, ale o ty, které si do něj zamilovaný jedinec projektuje. Skutečná povaha osoby má obvykle s tímto idealizovaným obrazem jen malou shodu či podobnost.

V další fázi dochází ke skutečnému navázání vztahu, přičemž i zde může být partner stále idealizován. Může jít o romantickou lásku nebo o období experimentování, kdy adolescent zkouší nové a neznámé. Klíčový je subjektivní význam vztahu pro daného jedince ocenění milovanou osobou posiluje jeho sebeúctu, zatímco odmítnutí ji oslabuje. Po začátku vztahu mají adolescenti pocit, že jejich vztah je výjimečný a věří, že překoná všechny překážky. Tento vztah však obvykle po několika měsících končí (Vágnerová, 2021).

Romantické vztahy v adolescenci jsou často spojeny i s prvními sexuálními zkušenostmi. Říčan (2014) tento čas označuje jako „polygamní stadium sexuálního vývoje“.

V tomto období sbližování, včetně fyzické intimity, obvykle neprobíhá pouze s jedním partnerem. Dospívající často střídají několik partnerů, přičemž mnozí z nich si jsou vědomi toho, že jde o experimentování. Tento jev není důsledkem povrchnosti vztahů v dospívání, ale spíše odráží neochotu adolescentů se dlouhodobě vázat. Jejich sexuální zkušenosti se rozvíjejí postupně, přičemž od prvního polibku k pohlavnímu styku často uplyne poměrně dlouhá doba, někdy i více než rok.

Počátek pohlavního života v mladém věku může být problémový, protože se často spojuje s dalším rizikovým chováním. Toto chování zahrnuje například užívání tabákových výrobků, konzumaci alkoholu, zneužívání drog a promiskuitu. Dospívající, kteří začínají sexuální aktivitu v nízkém věku, mohou mít vyšší tendenci k experimentování s těmito rizikovými aktivitami, což může mít negativní dopad na jejich zdraví a sociální rozvoj (Macek, 2003).

1.4. Postoje v období dospívání

Dospívání představuje klíčovou fázi lidského vývoje, která se vyznačuje významnými biologickými, psychologickými a sociálními změnami. Během tohoto období dochází k utváření osobnosti a hodnotového systému jedince, což zahrnuje také formování postojů – relativně stabilních tendencí hodnotit a reagovat na různé podněty, situace či osoby. Tyto postoje ovlivňují nejen každodenní rozhodování dospívajícího, ale také jeho budoucí směřování a životní styl.

Postoje v období dospívání nejsou statické, naopak procházejí dynamickým vývojem a mohou se měnit pod vlivem různých faktorů. Mezi klíčové činitele, které ovlivňují utváření a proměnu postojů, patří biologické procesy spojené s hormonálními změnami, které mohou ovlivnit emocionální stabilitu i způsob vnímání sebe sama a okolního světa. Neméně důležitou roli hraje rodinné prostředí a výchova, která může postojové orientace mladého člověka výrazně posílit či naopak narušit.

Významným faktorem v tomto procesu je také vrstevnická skupina, která se v adolescenci stává jedním z hlavních zdrojů sociálního učení. Dospívající mají tendenci přizpůsobovat své postoje a chování vrstevníkům, což může vést jak k pozitivním, tak i negativním změnám. V moderní společnosti hrají klíčovou roli také média a digitální technologie, které formují názory a hodnoty mladých lidí a mohou mít významný dopad na jejich vnímání reality.

S ohledem na výše uvedené faktory je zřejmé, že formování postojů v dospívání je komplexní proces, který má dlouhodobé důsledky pro osobnostní vývoj jedince. Porozumění

tomuto procesu je zásadní nejen pro psychology, pedagogy a rodiče, ale i pro samotné dospívající, kteří si tím mohou lépe uvědomovat, jak jejich postoje vznikají a jakým způsobem mohou ovlivnit jejich budoucí životní směřování. Kritické myšlení a schopnost reflektovat vlastní názory a postoje tak představují důležité dovednosti, které mohou přispět k zdravému psychosociálnímu vývoji mladého člověka.

2. Partnerské násilí

Odborná literatura často pracuje s pojmem „domácí násilí“ (anglicky domestic violence), který slouží jako nadřazený termín pro různé formy násilí odehrávající se v rámci rodinných či blízkých vztahů. Tento pojem zahrnuje nejen partnerské násilí, tedy násilné chování mezi intimními partnery, ale také násilí vůči dětem, násilí mezi sourozenci a násilí vůči seniorům (WHO, 2012).

Domácí násilí se často zaměňuje s partnerským násilím, i když mezi nimi existují určité rozdíly. Obě probíhají v partnerském soužití a v soukromí, ale jejich povaha se liší. Domácí násilí má tendenci eskalovat, přičemž agresor postupně získává kontrolu nad partnerem pomocí fyzického, psychického i ekonomického nátlaku. Násilí je zde součástí strategie ovládnutí a manipulace. Také slouží k zastrašení a udržení moci. Naopak partnerské násilí bývá impulzivní a vzniká v důsledku emočního vypětí či frustrace, bez dlouhodobé snahy ovládat partnera. Někdy jde o jednorázový incident, který nemusí eskalovat. Může se tedy jednat o projev okamžitého emočního selhání (Buriánek, 2006).

„Za partnerské násilí je považován, jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami, které jsou, nebo někdy v minulosti byly intimními partnery nebo členy rodiny, a to bez ohledu na pohlaví“ (Voňková, 2007, s. 17).

Podle Světové zdravotnické organizace WHO (World Health Organization) je násilí v partnerských vztazích vnímáno jako „*chování intimního partnera nebo bývalého partnera, které způsobuje fyzickou, sexuální nebo psychickou újmu, včetně fyzické agrese, sexuálního nátlaku, psychického týrání a kontrolujícího chování*“ (WHO, 2025). Definice zahrnuje nejen fyzické útoky, ale i psychické týrání, sexuální nátlak a kontrolující chování, které mohou být stejně devastující jako fyzická agrese. Je důležité, aby si veřejnost uvědomovala, že násilí ve vztazích není vždy viditelné a že jeho projevy mohou být velmi rafinované.

2.1. Formy partnerského násilí

Partnerské násilí (intimate partner violence, IPV) patří mezi nejrozšířenější podoby násilí a představuje závažný společenský problém, se kterým se setkávají nejen policie a soudy, ale také odborníci v oblasti sociální práce, psychologie a zdravotnictví. Tento fenomén může nabývat různých podob a zahrnovat širokou škálu násilných projevů, které se liší svou intenzitou, frekvencí a důsledky pro oběť.

Mezi nejčastější formy partnerského násilí patří fyzické násilí, které se projevuje přímým útokem na tělo oběti, například bitím, škrcením nebo jinými formami fyzického napadání. Další formou násilí, které se může v partnerských vztazích vyskytovat, je psychické násilí anebo týrání. To se projevuje systematickým ponižováním, manipulací, zastrašováním či vyhrožováním, jehož cílem je ovládnout oběť a oslabit její sebevědomí. Psychické násilí může mít závažné a dlouhodobé důsledky pro duševní zdraví, včetně rozvoje úzkostí, depresí, posttraumatické stresové poruchy a dalších psychických problémů. Tento typ násilí je často těžko rozpoznatelný, ale jeho dopady mohou být stejně ničivé jako fyzické týrání. Partnerské násilí může také zahrnovat sexuální násilí, což zahrnuje jakékoli sexuální chování, k němuž je oběť nucena proti své vůli. To může zahrnovat znásilnění, vynucený pohlavní styk nebo jiné formy sexuálního zneužívání, které mají za cíl zneužít zranitelnost oběti a zničit její důstojnost a psychickou pohodu. Tento typ násilí často vede k hlubokým psychickým a emocionálním následkům a může mít celoživotní dopad na oběť. Často bývá spojeno s fyzickým nebo psychickým nátlakem, kdy oběť nemá možnost situaci ovlivnit. Další formou je sociální násilí, které zahrnuje izolaci oběti od přátel, rodiny či zaměstnání s cílem oslabit její sociální vazby a učinit ji závislou na partnerovi. V neposlední řadě existuje ekonomické násilí, které se projevuje například omezováním přístupu oběti k finančním prostředkům, bráněním v pracovním uplatnění nebo nucením k finanční závislosti na násilném partnerovi (Čírtková, 2008).

Vzhledem k různorodosti forem partnerského násilí a jeho častému výskytu je důležité věnovat tomuto problému dostatečnou pozornost nejen v rámci trestněprávního systému, ale také v oblasti prevence a pomoci obětem.

Čírtková (2008) ve své knize popisuje „*Základní formy domácího násilí*“:

- **Fyzické násilí** (zanechává zpravidla viditelné stopy ve formě tělesných poranění),
- **Psychické neboli emocionální násilí** (označované též jako neviditelné násilí),
- **Sexuální násilí** (projevuje se omezováním osobní svobody až po znásilňování v partnerském vztahu),
- **Sociální násilí** (tj. kontrola a omezování sociálních kontaktů, sociální izolování oběti),
- **Ekonomické násilí** (excesivní, tedy z normy vybočující kontrola nebo odmítání finančních prostředků oběti, její přinucování k tomu, aby násilníka finančně zajišťovala)“ (Čírtková, 2008. s. 10).

Finská autorka Piispa (2002) uvádí, že lze partnerské násilí rozdělit do čtyř kategorií:

1. „Epizoda v minulosti – jednorázový incident.
2. *Mentální mučení – převažující psychické týrání.*
3. *Krátká historie násilí – opakující se násilné epizody s delšími obdobími klidu.*
4. *Partnerský terorismus – nejvážnější forma domácího násilí“* (In: Čírtková, 2008, s. 12).

Partnerské násilí může nabývat různých podob, které se liší svou intenzitou, frekvencí a dopadem na oběť. Mezi méně závažné formy domácího násilí lze zařadit incidenty z minulosti, které představují ojedinělé případy násilí bez výraznějších psychických následků pro oběť a bez přítomnosti závažných poruch osobnosti u pachatele. Další variantou je krátká historie násilí, která se projevuje cyklickým vzorcem. Tento cyklus zahrnuje tři hlavní fáze: fázi rostoucího napětí, fázi samotného násilného incidentu a fázi relativního klidu, která bývá často označována jako „lábánky“, kdy dochází k dočasnému zlepšení vztahů. Tento cyklus se může opakovat v delších časových intervalech, například každých několik měsíců, a bývá typický pro vztahy, kde existuje hierarchické uspořádání, v němž žena často podléhá autoritě muže. Takové vztahy se často vyskytují v tradičních rodinných uspořádáních. Na opačném konci spektra stojí partnerský terorismus, který je považován za nejzávažnější a nejničivější formu domácího násilí. Tento typ násilí je charakterizován dlouhodobým, systematickým a neustále eskalujícím týráním, jež má nejen vážné fyzické, ale i hluboké psychické následky pro oběť. Dlouhodobé vystavení násilí může zanechat trvalé následky na psychickém zdraví, včetně posttraumatických poruch. Násilí tohoto druhu má rovněž devastující dopad na děti vyrůstající v takovém prostředí, které se mohou stát svědky nebo dokonce oběťmi násilí. Partnerský terorismus je často spojen s patologickými rysy osobnosti pachatele, který vykazuje známky poruchy chování, jako jsou agresivita, manipulace a kontrola, a jeho chování je často zaměřeno na úplné ovládnutí a podřízení oběti (Čírtková, 2008).

Ačkoli se problematika domácího násilí často spojuje s dospělými partnery, jeho projevy se vyskytují i v adolescentních vztazích. Teenageři, kteří teprve získávají první zkušenosti s intimními vztahy, nemusí rozpoznat varovné signály toxického nebo násilného chování.

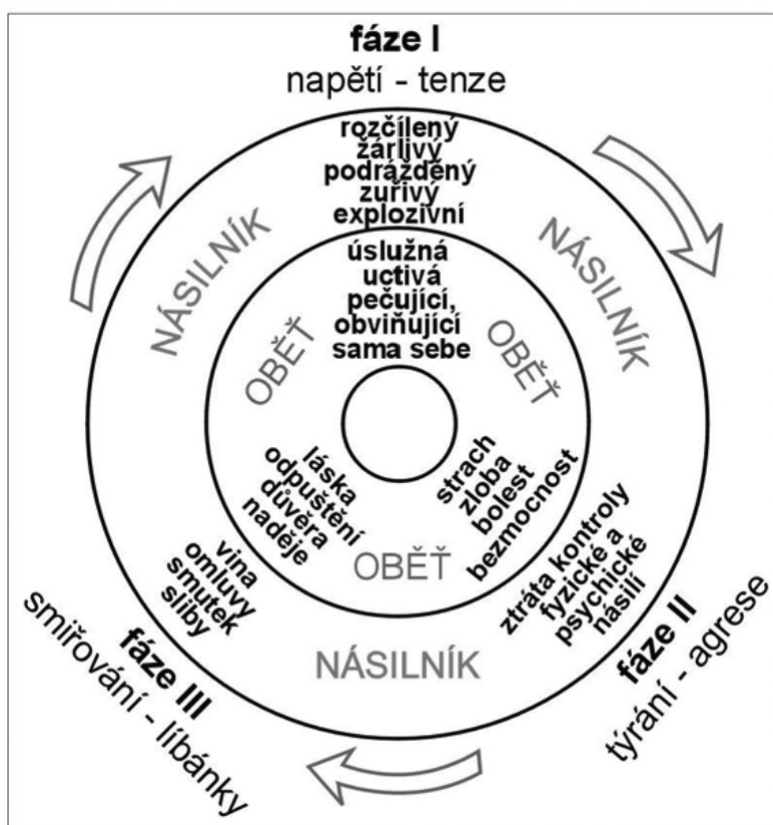
Specifickým rysem partnerského násilí mezi mladými lidmi je, že se často odehrává v psychické rovině – zahrnuje manipulaci, citové vydírání, kontrolu skrze sociální sítě nebo izolaci od vrstevníků. Fyzické násilí není vyloučeno, ale může být méně nápadné nebo bagatelizované. Teenageři navíc často postrádají dostatečné sociální opory a zkušenosti, které by jim pomohly rozpoznat a ukončit škodlivý vztah.

V souvislosti s uvedenými typy násilí lze říci, že například krátká historie násilí může odpovídat vztahům, ve kterých dochází ke střídání konfliktů a usmiřování, což mladým lidem může bránit v uvědomění si závažnosti situace. Psychické týrání v podobě kontrolujícího chování a ponižování je u mladistvých často podceňováno, a přitom může mít dlouhodobý dopad na jejich sebevědomí a budoucí vztahové vzorce.

Z těchto důvodů považuji za důležité zaměřit se na prevenci a osvětu již u dospívajících. Školy, rodiče i sociální média by měly pomáhat mladým lidem rozpoznat nezdravé vzorce chování a naučit je, jak budovat bezpečné a respektující partnerské vztahy.

2.2. Cyklus partnerského násilí

Průběh partnerského násilí lze promítnout do několika fází. Takové fáze jsou podrobně popsány na Obrázek 1 Cyklus násilí (dle Walker, 2007).

Obrázek 1 Cyklus násilí (dle Walker, 2007)

Psycholožka L. Walkerová (1979) byla první, kdo navrhl teorii cyklického charakteru partnerského násilí. Podle jejího výzkumu násilí ve vztahu není trvalé, ale prochází několika fázemi, přičemž se střídají období agresivity a fáze relativního klidu. Tato cykličnost má zásadní vliv na oběť, která, pokud se opakovaně nachází v tomto cyklu, může zůstat v násilném vztahu, protože po každé fázi násilí následuje období, kdy se agresor chová „normálně“ nebo dokonce láskyplně, což může oběti vytvářet dojem, že vztah může být zlepšen.

Tento přechod mezi násilím a klidem může způsobit, že oběť zůstane v přesvědčení, že násilí je jen dočasné, a tak se vyrovnává s jeho opakovaným výskytem. Walkerová také objasňuje proces viktimizace, kdy si oběť začíná připadat, že je její vina, že násilí pokračuje, což ji vede k vnitřnímu přesvědčení, že nemá schopnost situaci změnit nebo se bránit. Tento proces je známý jako naučená bezmocnost – oběť si postupně osvojí pocit, že není schopná změnit své okolí nebo vyřešit násilný vztah. Tento stav se může stát chronickým, což vede k tomu, že oběť setrvává v násilném prostředí, aniž by hledala pomoc nebo viděla možnost úniku. Tato teorie pomáhá vysvětlit, proč je pro mnoho obětí tak obtížné opustit násilný vztah, a jak cyklická povaha násilí a záměna agresivity a klidného období může podporovat setrvání v takovém vztahu (Walker, 2017).

„Každá fáze cyklu se vyznačuje určitými charakteristickými znaky:

- 1. Fáze narůstání tenze – zahrnuje mírné incidenty (verbální agresí – kritizování, nadávky, facky apod.), u oběti se zvyšuje napětí a strach z možného násilí a oběť se snaží odvrátit budoucí eskalaci násilí.*
- 2. Fáze násilí – relativně krátká fáze, trvající od několika minut do 24 hodin, v jejímž průběhu tenze z předchozí fáze eskaluje v otevřené násilí, a může mít za následek zranění, případně až smrt.*
- 3. Fáze „lábánek“, klidu – situace se uklidní, v průběhu této fáze se násilník omlouvá, slibuje, že násilí se už nebude opakovat, projevuje lítost nad svým chováním. V některých případech se ale násilník neomlouvá a vinu za své násilné chování připisuje oběti. Pokud ale oběť změní své chování, slibuje, že se násilné epizody už nebudou opakovat. Tato fáze může být v počátku trvání vztahu nejdelší, ale v průběhu času se obvykle stává výrazně kratší, až téměř vymizí velmi rychlým přechodem do fáze narůstání tenze“ (Marvanová et al., 2016, s12).*

Tyto fáze se v průběhu času pravidelně opakují v cyklickém vzoru, přičemž s každým cyklem se zkracuje interval mezi jednotlivými fázemi. S časem také dochází k výrazným změnám v dynamice násilí – agresivní útoky jsou intenzivnější a trvají déle, zatímco období klidného a mírného chování, známé jako „lábánky“, se stále více zkracuje a stává se méně častým. Tento vývoj vede k eskalaci násilí a stále větší destabilizaci vztahu, což ztěžuje oběti únik z tohoto cyklu.

2.3. Dating Violence

„Dating Violence je násilí nebo zastrašování násilím jednoho z partnerů nesezdaného páru druhým partnerem, a to v období, kdy tito spolu chodí na schůzky, ale nežijí ve společné domácnosti“ (Chromý, 2010, s. 50).

Dospívající ještě neprošli úplným emočním a kognitivním vývojem, což jim ztěžuje zvládání konfliktních situací. Při formování vlastní identity často postrádají pevnou sebedůvěru a mají omezené zkušenosti s intimními vztahy, což může vést k nejistotě v jejich řešení. Často nevědí, jak problém řešit ani kam se obrátit o pomoc. Tato situace je dále komplikována tím, že dospělí často nevěnují dostatečnou pozornost partnerským vztahům dospívajících, což vede k jejich podceňování a nepochopení. Mladí lidé se navíc nacházejí v procesu hledání své identity a snaží se osamostatnit od rodičů, což je motivuje k tomu, aby se vyhýbali jakékoli pomoci nebo radám, které by jim dospělí mohli nabídnout. V rámci vrstevnických skupin může docházet k soutěžení o status v partnerských vztazích, což má za následek vytváření nerealistických a idealizovaných představ o lásce a vztazích, které nejsou založeny na skutečných zkušenostech, ale na vnějších tlacích a očekáváních. Dospívající se často snaží vytvořit dojem dokonalého vztahu, aby získali uznání svého okolí. Násilí v těchto vztazích však často zůstává skryté, i když partneři spolu nesdílejí společnou domácnost. Oběti i pachatelé násilí mezi dospívajícími jsou většinou stále součástí vzdělávacího systému a závislí na podpoře rodiny nebo jiných dospělých osob (Chromý, 2010).

Dospívající procházejí náročným obdobím emočního i kognitivního vývoje, což jim ztěžuje zvládání konfliktních situací a může je vystavovat riziku partnerského násilí. Často postrádají pevnou sebedůvěru a dostatek zkušeností, což může ovlivnit jejich vnímání zdravého vztahu. Na základě mých hypotéz lze předpokládat, že prostředí, ve kterém mladí lidé vyrůstají, hraje klíčovou roli v jejich postojích a zkušenostech s tímto fenoménem. Teenageři, kteří byli svědky partnerského násilí ve svém okolí, se mohou stát vůči tomuto jevu tolerantnějšími. Pokud vyrůstají v prostředí, kde je násilí vnímáno jako běžná součást vztahu, mohou jej považovat za normální a následně ho přijímat i ve vlastních vztazích.

2.4. Prolínání online a offline násilí ve vztazích mezi adolescenty

Právě u teenagerů se hranice mezi online a offline prostředím často stírá – jejich vztahy probíhají souběžně ve virtuálním i reálném světě, a to velmi intenzivně. U partnerského násilí tohle propojení hraje zásadní roli. Jedním z nejvýraznějších rysů současného partnerského násilí mezi teenagery je silné propojení online a offline prostředí. To, co dříve

probíhalo výhradně mezi čtyřma očima, se dnes často odehrává skrze mobilní telefony, aplikace nebo sociální sítě – a naopak. Digitální svět vytváří nové formy kontroly, manipulace a tlaku, které ale mají přímé dopady na reálný život.

Online prostředí vytváří nové nástroje a cesty, jak vyvíjet nátlak, kontrolu a manipulaci, ale projevy i dopady se silně promítají do reálného života. Může tak docházet k tzv. cyklu násilí, kdy digitální konflikt spustí hádku offline, nebo naopak hádka v reálném světě vyústí v online konflikt. To vytváří prostředí, kde je velmi obtížné „uniknout“, protože kontakt a tlak jsou neustálé. Emoce, které doprovázejí online komunikaci mohou být diametrálně odlišné od offline komunikace.

3. Příčiny násilí ve vztazích teenagerů

Partnerské násilí mezi teenagery je problém, který se v posledních letech stále více dostává do povědomí veřejnosti. Mladí lidé jsou v období dospívání vystaveni silným emocionálním a psychickým tlakům, které mohou vést k násilným projevům ve vztazích. Násilí mezi teenagery není jen výsledkem jedné konkrétní příčiny, ale spíše souhrnem faktorů, které mohou zahrnovat rodinné prostředí, osobní zkušenosti a vliv vrstevníků. Násilí ve vztazích teenagerů je komplexní problém, který má různé příčiny. Rodinné prostředí, osobní nezralost, vliv vrstevníků a nízké sebevědomí mohou být faktory, které vedou k agresivnímu chování ve vztazích. Je důležité si uvědomit, že tento problém lze zmírnit, pokud se více zaměříme na prevenci a výchovu k zdravým vztahům, rozpoznání a řešení emocí a také na rozvoj emoční inteligence u mladých lidí. Osvěta a podpora jsou klíčem k tomu, abychom předešli tomu, že se tento cyklus násilí bude opakovat v dalších generacích.

3.1. Rodinné prostředí a výchova

Jedním z klíčových faktorů, který může přispět k násilí ve vztazích teenagerů, je prostředí, ve kterém vyrůstají. Mnozí teenageři vnímají násilí jako "normální" nebo nevyhnutelné, protože byli svědky podobného chování doma. To může vést k tomu, že se v dospívání necítí ohroženi, když se podobné chování objeví v jejich partnerských vztazích. Kromě toho může nedostatek lásky, porozumění a podpory v rodinném prostředí vytvořit emocionální prázdnotu, kterou teenager hledá v romantických vztazích. Tento pocit prázdnoty pak může vést k přílišné žárlivosti, kontrole a manipulaci ze strany partnera, což se může postupně proměnit v násilí.

S rodinným prostředím a výchovou úzce souvisí i proces mezigeneračního přenosu, který může mít zásadní vliv na rozvoj násilného chování. Tento přenos je často považován za jeden z hlavních faktorů, které přispívají k výskytu domácího násilí. V rodinách, kde se násilí v jakékoliv podobě stává součástí každodenního života, si děti mohou osvojit destruktivní vzorce chování, které pak přenášejí do svých vlastních vztahů v dospělosti.

Podle Wyrobkové (In: Macek a Lacinová, 2012) rodina poskytuje základní vzory chování, které se v průběhu času předávají mezi generacemi. Pokud dítě vyrůstá v prostředí, kde je násilí běžně akceptováno, ať už v podobě fyzických útoků, psychických manipulací nebo emocionálního týrání, může si tyto vzorce osvojit jako normu. Dítě si pak vytvoří představu o tom, jak by měly vypadat vztahy, a může se stát buď obětí, nebo agresorem v budoucnosti.

3.2. Genderové stereotypy

Základy genderové identity se začínají formovat už v dětství, přičemž rodinné prostředí hraje v tomto procesu rozhodující roli. Dítě si postupně vytváří představy o tom, co obnáší být chlapcem či dívkou, a to vlivem výchovy a okolního prostředí. Tato představa je utvářena nejen prostřednictvím rozlišování mezi aktivitami, barvami, oblečením a hračkami určenými pro jednotlivá pohlaví, ale i tím, jak je dítě vedeno k určitému způsobu chování, vlastnostem a dovednostem. V tomto období má dítě příležitost vnímat vzory chování spojené s mužskými a ženskými rolemi, které formují jeho představu o tom, jaké vlastnosti a chování jsou očekávány od chlapců a dívek. Tradičně se s mužskou rolí spojují vlastnosti jako síla, rozhodnost, nezávislost, kompetence a racionalita, zatímco ženská role je často charakterizována citlivostí, empatií, jemností a péčí o druhé.

Chlapci se zpravidla více zaměřují na osvojení těchto maskulinních vlastností, což odpovídá společenským normám a očekáváním mužské identity. Dívky si naopak často přejí vyvažovat tradičně ženské vlastnosti s těmi mužskými, což může vést k vnitřnímu napětí mezi očekáváním tradiční ženské role a moderními nároky, které kladou současné genderové normy. Tento rozpor může způsobit dilema, v němž se dívky cítí nuceny plnit protichůdné role, což vytváří konflikt mezi tím, co je považováno za „správnou“ ženu v tradičním smyslu a tím, co se od nich očekává ve stále více rovnostářské a flexibilní společnosti. Postupem času si jedinec uvědomuje, že chování v souladu s genderovými stereotypy bývá společensky oceňováno, zatímco projevy, které se od těchto norem odchyľují, mohou být kritizovány nebo zesměšňovány (např. výroky typu „Chováš se jako ženská.“). Protože genderovou identitu si člověk osvojuje především v rodině, její vnímání se může lišit v závislosti na tom, jaké vzory mu poskytují rodiče. Otec může být vnímán jako autoritativní a dominantní postava, ale také jako slabý muž pod vlivem partnerky. Podobně matka může představovat tradičně submisivní roli, ale stejně tak může být profesně úspěšná, dominantní či přetížena svou prací i rodinnými povinnostmi (Wyrobková, 2012).

3.3. Vliv vrstevníků

Tlak vrstevníků také hraje významnou roli. V některých skupinách může existovat normativní postoj, že "silný" vztah znamená ovládat partnera nebo v něm vyvolávat žárlivost. Mladí lidé mohou být pod vlivem svých přátel, kteří normalizují násilné chování, což může vést k tomu, že se začnou podobně chovat i oni. Ve snaze zapadnout do skupiny mohou teenagery nejen tolerovat násilí, ale dokonce ho i sami začít vykonávat, aniž by si uvědomovali jeho škodlivost.

Partnerské vztahy dospívajících jsou ovlivněny nejen rodinným prostředím, ale také kamarádky a vrstevnickými vztahy, které se v průběhu dospívání vyvíjejí. Mezi vrstevníky dochází k předávání zkušeností týkajících se partnerských vztahů, a to jak mezi chlapci, tak dívkami. Společnost vrstevníků formuje i očekávání ohledně partnera, sdílené hodnoty, normy a postoje, které mohou ovlivnit vnímání a dynamiku budoucích vztahů (Macek a Lacinová, 2012).

3.4. Vliv masmédií

V dnešní době mají teenageři přístup k širokému spektru informací, včetně těch, které souvisejí s intimními vztahy. Mnozí mladí lidé jsou ovlivněni filmy, televizními pořady a sociálními médii, kde jsou často zobrazeny vztahy, které zahrnují manipulaci, žárlivost nebo dokonce fyzické násilí, ale jsou prezentovány jako romantické nebo žádoucí. Tento obraz může vést k tomu, že teenageři začnou považovat kontrolu nebo násilí za přijatelný způsob prokázání lásky.

Současná filmová a seriálová tvorba často přináší idealizované a nerealistické obrazy mužů i žen. Ženské postavy bývají zobrazovány jako silné, nebojácné a zároveň přitažlivé, což podle Janošové (2008) představuje stejnou iluzi jako tradiční vyobrazení ženské a křehké ženy. Podobně stereotypní je i prezentace mužů, zejména těch, kteří působí v prestižních profesích, jako jsou právníci, lékaři, policisté nebo záchranáři. Často jsou vykreslováni jako osamělí, podivínští a emočně chladní. Reklamy pak stereotypy ještě více upevňují, zejména v zobrazování žen. Ty jsou často líčeny jako méně schopné, naivní nebo nerozhodné, neschopné zvládnout běžné domácí úkoly bez mužské pomoci. Muži v reklamách bývají naopak prezentováni jako silní, sebevědomí a znalí, přičemž radí ženám i v oblastech, které jsou tradičně považovány za „ženské“, například v péči o domácnost. V poslední době se však objevuje i opačný trend – muži jsou někdy zobrazováni v podřízených nebo až ponižujících rolích, zatímco ženy zaujímají dominantní pozici.

3.5. Vliv sociálních sítí

V současném digitálně propojeném světě sehraávají sociální sítě významnou roli v utváření partnerských vztahů dospívajících. Výzkumy ukazují, že online prostředí nejen zrcadlí dynamiku vztahu, ale často se stává i nástrojem kontroly, žárlivosti a manipulace. Mladí partneři si často vytvářejí očekávání ohledně veřejného projevu náklonnosti – například prostřednictvím sdílení společných fotografií, označování partnera v příspěvcích, aktivní komunikace skrze stories či reels. Tato aktivita je však v některých případech partnerem

vynucována, a absence takového „veřejného potvrzení“ vztahu může vést k napětí, obviňování nebo i formám psychického násilí. Digitální interakce rovněž posilují potřebu neustálé dostupnosti. Neustálé psaní zpráv, časté videohovory a očekávání okamžitých odpovědí se postupně mohou stát formou emocionálního nátlaku. Sdílení hesel k účtům na sociálních sítích, sdílení polohy prostřednictvím lokalizačních aplikací nebo požadavek přístupu k soukromé komunikaci je často vydáván za důkaz důvěry, ve skutečnosti však může signalizovat ztrátu autonomie a postupující kontrolující chování partnera (ASU News, 2024). Všechny tyto prvky přispívají k posunu hranic mezi zdravým a toxickým vztahem a často nejsou adolescenty identifikovány jako formy násilí. Tlak na performativní stránku vztahu v online prostoru může být spouštěčem konfliktů, jejichž důsledky se výrazně promítají do offline prostředí – například formou výslechů, výčitek, nátlaku nebo dokonce fyzické konfrontace.

4. Prevence partnerského násilí ve vztazích teenagerů

V České republice není domácí násilí upraveno samostatným zákonem, ale ochrana obětí je zahrnuta v několika právních předpisech.

Partnerské násilí se neomezuje pouze na dospělé vztahy – může se objevovat i mezi teenagery, kteří si teprve budují své první romantické zkušenosti. Právě v tomto období je klíčové zaměřit se na prevenci, protože mladí lidé si často nejsou vědomi toho, co všechno může násilné chování zahrnovat. Vedle fyzického násilí sem spadají i psychické formy manipulace, kontrolování partnera, ponižování nebo izolace od přátel a rodiny. Základem prevence je osvěta a výchova ke zdravým vztahům. Mladí lidé by měli už v dospívání získávat informace o vzájemném respektu, komunikaci a hranicích, které by ve vztahu měly být nastaveny. Důležitou roli zde hrají rodiče, škola i média. Vzdělávací programy zaměřené na vztahovou výchovu mohou pomoci teenagerům rozpoznat varovné signály toxických vztahů a naučit je, jak reagovat na nepřijatelné chování. Dalším krokem prevence je dostupnost podpůrných služeb, jako jsou krizová centra, anonymní poradny či online platformy, kde mohou mladí lidé hledat informace nebo se obrátit na odborníky. Společenská diskuze o partnerském násilí a jeho dopadech může přispět k tomu, že teenageři budou lépe rozlišovat mezi zdravým a nezdravým vztahem a nebudou tolerovat násilí ve svém okolí.

4.1. Policie České republiky

Prvotní zásah v případech závažného partnerského (domácího) násilí zajišťuje Policie České republiky, jejíž hlavní úlohou je okamžitě zastavit násilí a zajistit bezpečnost oběti. Policista nejprve posoudí situaci, přičemž zjišťuje, zda se skutečně jedná o domácí násilí. Pokud ano, může přistoupit k opatření vykázaní, což znamená, že pachatel je na určitou dobu vykázan z místa, kde k násilí došlo. Při posuzování situace vychází ze souhrnu informací získaných od oběti, pachatele a svědků, čímž se snaží zjistit, zda se podobné násilné incidenty opakovaly v minulosti. Kromě toho využívá nástroj SARA DN, který mu umožňuje analyzovat úroveň ohrožení oběti a posoudit riziko eskalace násilí v budoucnu. Vykázání je účinné po dobu deseti dnů, přičemž platí od následujícího dne po jeho vydání, a tuto lhůtu není možné zkrátit. Cílem tohoto opatření je okamžitě ochránit oběť a poskytnout jí čas na zajištění bezpečí a další kroky v řešení násilí (Ševčík, Špatenková a kol., 2009).

Zákon 273/2008 Sb. O Policii České republiky upravuje pravomoci a povinnosti Policie ČR při zajišťování bezpečnosti, veřejného pořádku a ochrany práv občanů. Obsahuje také klíčová ustanovení týkající se domácího a partnerského násilí, zejména institut vykázaní násilné osoby ze společného obydlí. (Zákon č. 273/2008 Sb.).

Zákon č. 135/2006 Sb. přinesl důležitá opatření na ochranu před domácím násilím. Hlavním cílem tohoto opatření je efektivně řešit problém domácího násilí prostřednictvím vykázaní agresora z domácnosti a jejího okolí, přičemž je mu zakázáno se vrátit. Pachatel může být vykázan na dobu deseti dnů. V průběhu této lhůty se ohroženým osobám budou věnovat pracovníci intervenčních center, kteří jim poskytnou potřebnou psychosociální a právní pomoc. Pomohou jim zorientovat se v situaci a představí možné způsoby, jak ji bezpečně řešit. Vykázání není trestného charakteru, ale preventivním opatřením, které má okamžitě zabránit pachateli v pokračování v násilném chování a poskytnout oběti čas na vyhledání pomoci a ochrany. Tento institut tak představuje klíčový nástroj pro rychlou reakci v krizových situacích (Zákon č. 135/2006 Sb.).

Policie České republiky hraje v tomto procesu klíčovou roli, nejen že zasahuje při akutním nebezpečí, ale také se snaží zajistit dlouhodobější ochranu oběti. Vykázání agresora z domácnosti na deset dní je jedním z nejdůležitějších preventivních opatření, které dává oběti čas a prostor k nalezení bezpečného řešení. Tento institut však není jen izolovaným krokem. Často bývá doprovázen dalšími opatřeními, jako je možnost podání trestního oznámení nebo navázání kontaktu s organizacemi pomáhajícími obětem násilí. Klíčovou roli hraje také spolupráce s intervenčními centry, která mohou oběti pomoci s právním poradenstvím, psychologickou podporou i hledáním azylového bydlení.

4.2. Soudy

Dalším klíčovým subjektem, který se podílí na řešení partnerského násilí, jsou soudy. Ty mohou vydat předběžné opatření, jehož právní úprava spadá pod Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád. Oběť domácího násilí může požádat o vydání předběžného opatření nejen během vykázaní agresora, ale i nezávisle na něm. Soud je povinen rozhodnout do 48 hodin. Toto opatření poskytuje oběti delší ochranu, která zahrnuje zajištění její osobní bezpečnosti a zákaz přiblížení nebo vstupu agresora do vymezeného prostoru. Soud rozhoduje na základě podaného návrhu a předložených důkazů. Předběžné opatření má platnost po dobu jednoho měsíce, přičemž jeho účinnost začíná od okamžiku vykonatelnosti nebo po skončení vykázaní. Pokud je to potřeba, lze dobu jeho platnosti prodloužit až na jeden rok (Zákon č. 99/1963 Sb.).

Soudní procesy v těchto případech však mohou být psychicky náročné, proto je důležité, aby oběti měly přístup k právní pomoci a podpůrným službám. Odborníci doporučují využít pomoc specializovaných organizací, které mohou oběti provázet celým procesem a pomoci jim domoci se spravedlnosti.

4.3. Intervenční centra

Přestože institut vykázaní poskytuje určitou ochranu, sám o sobě nemusí stačit k dlouhodobému vyřešení situace. Je proto důležité, aby oběti domácího násilí měly k dispozici komplexní pomoc a podporu nejen od policie, ale i od odborníků, kteří jim pomohou s dalším postupem. Otevřenost společnosti k tomuto tématu, osvěta a prevence jsou klíčové k tomu, aby se oběti nebály vyhledat pomoc a aby se cyklus násilí podařilo přerušit.

Pojem intervenční centrum je zakotven v zákonu č. 108/2006 Sb. O sociálních službách. Intervenční centra se specializují na komplexní podporu osob ohrožených partnerským násilím, zejména v případech, kdy policie vykazala násilnou osobu ze společného obydlí. Policie je povinna do 24 hodin od vykázaní pachatele informovat příslušné intervenční centrum v daném regionu, a to i bez nutnosti souhlasu ohrožené osoby. Následně má intervenční centrum ze zákona povinnost kontaktovat oběť nejpozději do 48 hodin od obdržení hlášení a nabídnout jí potřebnou pomoc a podporu. Tento proces je stanoven za účelem zajištění rychlé reakce a pomoci obětem domácího násilí v kritických okamžicích. Pracovníci centra oběť informují o jejich právech a možnostech právní ochrany (Kralíčková, Žatecká, Dávid, Kornel, 2011).

5. Výzkumné šetření

Výzkumné šetření bylo realizováno na středních školách v městě Kutná Hora. Jedná se o čtyři střední školy, které jsou zastoupeny Gymnáziem Jiřího Ortena, Církevním gymnáziem v Kutné Hoře, Střední odbornou školou a Středním odborným učilištěm řemesel a Vyšší odbornou školou Střední průmyslovou školou a Jazykovou školou s právem státní jazykové zkoušky. Sběr dat probíhal prostřednictvím online dotazníkového šetření, ke kterému respondenti přistupovali pomocí QR kódu. Dotazník byl distribuován studentům během mé přítomnosti ve třídách všech zapojených škol, čímž byla posílána kontrola nad průběhem šetření a zajištěna vyšší validita získaných dat. Celkem bylo získáno 365 vyplněných dotazníků ze čtyř různých středních škol.

5.1. Popis výzkumných metod

V rámci sběru dat byla zvolena kvantitativní výzkumná metoda, která umožňuje systematické a objektivní získávání dat od většího počtu respondentů. Výběr této metody reflektuje citlivost zkoumané problematiky. Zejména s ohledem na možné zkušenosti adolescentů s násilím ve vztazích a umožňuje respondentům vyjádřit se anonymně, bez obav z odhalení identity či negativních důsledků jejich odpovědí. Anonymita přispívá k větší otevřenosti a upřímnosti ve vyplňování dotazníku a zároveň podporuje validitu získaných údajů.

Kvantitativní výzkum se vyznačuje precizním a systematickým přístupem, který vychází z metod přírodních věd. Už na počátku výzkumného procesu je jasně určen předmět zkoumání a jsou stanoveny hypotézy, které se v průběhu výzkumu ověřují pomocí přesně definovaných postupů a statistických metod. Cílem je dospět k objektivním a jednoznačným závěrům, které umožňují stanovit míru pravděpodobnosti, s jakou lze výsledky výzkumu zobecnit z konkrétního vzorku respondentů na širší populaci (Průcha, 2006).

Pro sběr dat byl použit dotazník, který obsahuje převážně uzavřené otázky, dále otázky výčtového charakteru a v menší míře také otázky polouzavřené, které respondentům umožní doplnit vlastní odpovědi v rámci daných kategorií. Takto koncipovaný nástroj umožňuje nejen kvantifikaci odpovědí, ale zároveň poskytuje určitý prostor pro přesnější vyjádření postojů a zkušeností respondentů.

5.2. Cíl

Cílem výzkumné části bakalářské práce je popsat postoj teenagerů k partnerskému násilí na základě prvních vztahů. Jak vnímají hranice tohoto násilí, a co považují za normu.

Současně chce bakalářská práce zjistit, zda jsou rozdíly u chlapců a dívek v osobní zkušenosti s partnerským násilím.

Následující hypotézy jsou odvozeny z teoretické části ze současného stavu poznání.

5.3. Hypotézy

H1: Teenageři, kteří byli vystaveni partnerskému násilí osobně nebo ve svém okolí, budou mít tendenci přijímat tolerantnější postoje k tomuto jevu.

H2: Dívky mají větší zkušenost s násilím ve vztahu než chlapci.

H3: Studenti gymnázií mají méně osobních zkušeností s partnerským násilím ve srovnání s vrstevníky ze středních škol a středního odborného učiliště.

5.4. Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsou vybráni žáci středních škol a vyšších gymnázií v Kutné Hoře ve věku 15. – 19.let. Jedná se o žáky ze dvou středních škol a dvou gymnázií. Školy byly vybrány z hlediska koncentrace žáků z různorodých sociálních vrstev.

- Gymnázium Jiřího Ortena
- Církevní gymnázium v Kutné Hoře
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště řemesel (dále jen SOŠ a SOU řemesel)
- Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky (dále jen VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora)

5.5. Zpracování a analýza dat

Sběr dat pro tuto výzkumnou práci probíhal formou kvantitativního dotazníkového šetření, které bylo realizováno prostřednictvím online nástroje Google Formuláře. Tento digitální nástroj byl zvolen z důvodu své široké dostupnosti, jednoduchosti uživatelského rozhraní a možnosti snadné distribuce dotazníku mezi cílovou skupinu respondentů, kterou tvořili studenti středních škol. Výhodou této platformy je rovněž schopnost automatického sběru a uložení odpovědí, což minimalizuje administrativní chyby a zároveň urychluje celý proces šetření.

Dotazník byl sestaven jako strukturovaný, což znamená, že obsahoval předem definované otázky s možností výběru odpovědí. Tento přístup umožňuje snazší vyhodnocení a porovnání odpovědí napříč jednotlivými respondenty. Všechny otázky byly nastaveny jako povinné, tedy bez možnosti přeskočení, což zajistilo, že každý respondent odevzdal kompletní sadu dat. Díky tomu nebylo nutné přistupovat k následné kontrole a vyřazování neúplných dotazníků, což výrazně zefektivnilo následnou práci s daty.

Po ukončení fáze sběru odpovědí došlo k exportu všech získaných dat do prostředí Microsoft Excel, který byl zvolen jako hlavní nástroj pro prvotní organizaci a předzpracování dat. Tento tabulkový editor umožňuje nejen přehledné zobrazení jednotlivých odpovědí, ale také efektivní manipulaci s nimi – například třídění, filtrování, vytváření grafů či výpočty souhrnných statistik.

V rámci přípravy na analýzu byla data systematicky rozdělena do tematických kategorií, které odpovídaly jednotlivým oblastem zájmu výzkumu. Pro zajištění hlubšího porozumění rozdílům mezi respondenty byla všechna data nejprve analyzována v rámci souhrnné kategorie „studenti středních škol“, a následně byla dále členěna podle konkrétní školy, kterou respondenti uvedli jako svou. Celkem tak vznikly čtyři podskupiny odpovídající čtyřem zapojeným školám, což umožnilo provést komparativní analýzu a zohlednit případné specifické rysy každé vzdělávací instituce.

Tato kombinace online sběru dat, automatizovaného zpracování a důkladné analýzy v Excelu poskytla pevný základ pro vyvození relevantních závěrů a zajištění validity výsledků.

5.6. Výsledky výzkumného šetření

Toto výzkumné šetření se zaměřuje na analýzu a interpretaci dat získaných prostřednictvím dotazníkového formuláře, který vyplnilo celkem 365 respondentů ve věku 15–19 let. Cílem šetření bylo zjistit, jak dospívající vnímají partnerské násilí, jaké mají s tímto jevem osobní nebo zprostředkované zkušenosti a zda se postoje k partnerskému násilí liší v závislosti na pohlaví či typu školy, kterou respondenti navštěvují.

V první fázi výzkumného šetření je pozornost věnována vyhodnocení tří stanovených hypotéz, které byly formulovány před zahájením samotného sběru dat. Každá hypotéza se zaměřuje na jiný aspekt problematiky – například na vztah mezi zkušeností s násilím a jeho akceptací, na rozdíly mezi dívkami a chlapci, nebo na srovnání zkušeností studentů gymnázií a středních odborných škol. Vyhodnocení těchto hypotéz přináší důležité poznatky o postojích adolescentů k partnerskému násilí a umožňuje lépe porozumět faktorům, které jejich vnímání ovlivňují.

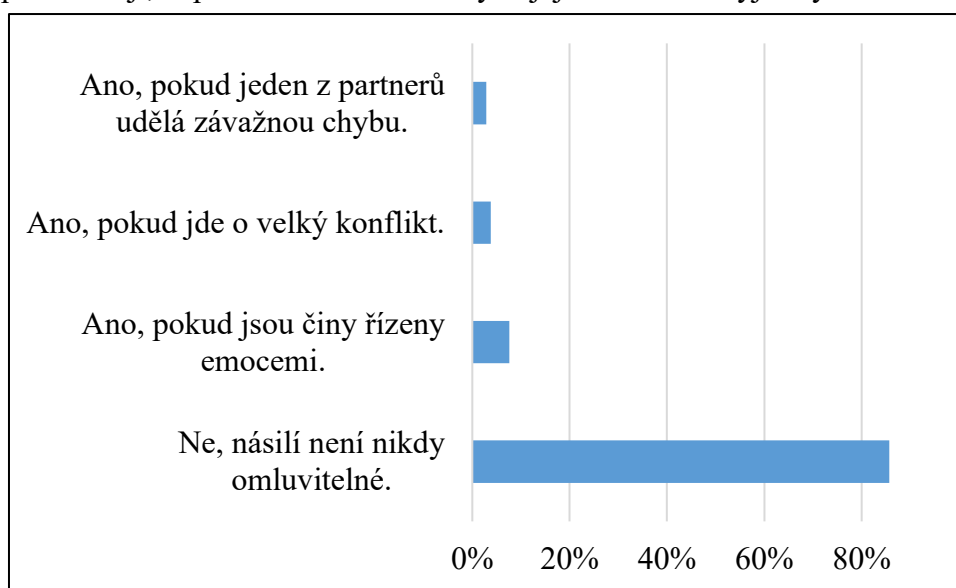
Následně jsou ve výzkumném šetření podrobně rozebrána další zjištěná data, která sice přímo nesloužila k ověření hypotéz, ale poskytují důležitý kontext a doplňující informace. Jedná se například o rozšířenost jednotlivých forem násilí, o vnímání konkrétních projevů kontrolujícího nebo žárlivého chování, či o preference respondentů, pokud jde o vyhledání pomoci v případě, že by se stali obětí násilí. Tato část výzkumného šetření pomáhá

rozšířit pohled na problematiku a zároveň upozorňuje na oblasti, které jsou z hlediska prevence a vzdělávání klíčové.

5.6.1. Hypotéza 1

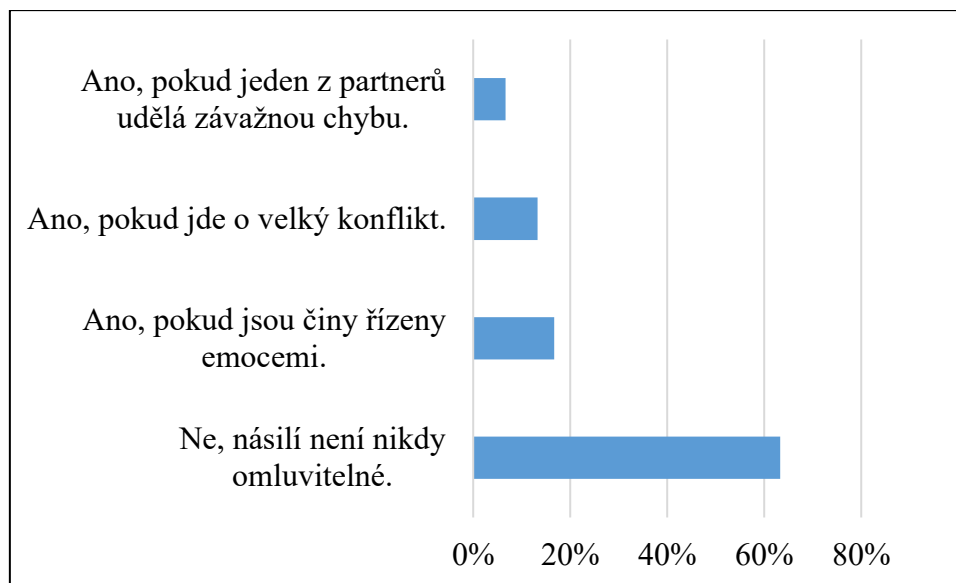
H1: Teenageři, kteří byli vystavení partnerskému násilí osobně nebo ve svém okolí, budou mít tendenci přijímat tolerantnější postoje k tomuto jevu.

Graf 1 znázorňuje postoje respondentů, kteří uvedli, že byli svědky partnerského násilí ve svém okolí (například u přátel, rodiny či známých) a odpovídali na otázku, zda je podle nich násilí v partnerském vztahu někdy omluvitelné. Výsledky jednoznačně ukazují, že převážná většina respondentů (85,7%) zastává názor, že násilí není nikdy omluvitelné, a zaujímá tak zcela odmítavý postoj k jakékoli formě násilí ve vztazích. Pouze menší část respondentů připouští jeho omluvitelnost za určitých okolností 7,6% respondentů uvedlo, že násilí lze chápat, pokud je řízeno silnými emocemi, přibližně 3,8% jej omlouvají v případě velkého konfliktu a méně než 2,9 % v situaci, kdy jeden z partnerů udělá závažnou chybu. Tyto výsledky ukazují, že ačkoliv existuje malá skupina lidí, kteří násilí v určitých kontextech ospravedlňují, naprostá většina dotázaných jej odmítá bez výjimky.

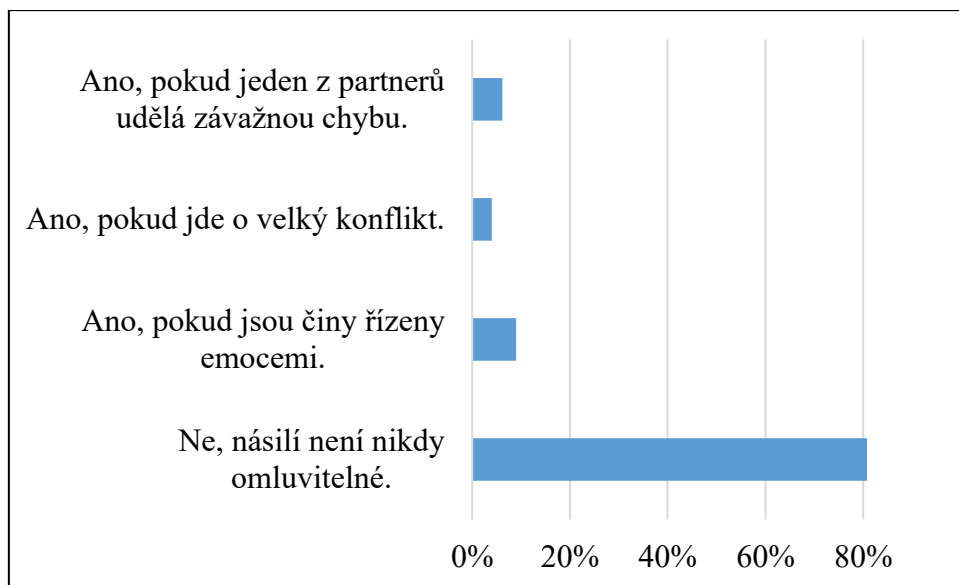
Graf 1 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné

Graf 2 popisuje stanovisko respondentů, kteří na otázku: „Zažil/a jste někdy partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu?“, odpověděli ano. Tyto data podléhají podmínce, že respondenti mají zkušenost, nebo byli svědky nějaké formy partnerského násilí. U obou grafů výrazně převažuje názor, že jakákoli forma partnerského násilí není v pořádku.

Graf 2 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné

Graf 3 se zaměřuje na postoje těch respondentů, kteří ve svém okolí nebyli svědky partnerského násilí, a přesto byli dotázáni na svůj názor a postoje k tomuto jevu. I přesto, že osobní zkušenost s násilím (ať už přímá, nebo zprostředkovaná) může výrazně ovlivnit postoj jednotlivce, je velmi důležité analyzovat také vnímání této problematiky u těch, kteří žádnou takovou zkušenost nemají. Právě tato skupina poskytuje cenný pohled na obecné normy a akceptaci násilného chování ve vztazích mezi mladými lidmi. Současně tento pohled slouží k ověření platnosti hypotézy 1, která předpokládá, že teenageři s přímou zkušeností s partnerským násilím tomuto jevu, mají větší tendenci přijímat takové chování jako normu. Z výsledků zobrazených v Graf 3 vyplývá, že celkem 19,2 % respondentů z této skupiny (tedy bez předchozí zkušenosti se svědectvím násilí) připouští určitý stupeň tolerance k partnerskému násilí za specifických okolností. Tito respondenti považují násilí za ospravedlnitelné například: pokud jeden z partnerů udělá závažnou chybu (6,2 %), nebo v situaci, kdy dochází k výraznému konfliktu mezi partnery (4 %), a pokud je násilné chování vyvoláno silnými emocemi (9 %). Tato zjištění poukazují na to, že i bez přímého kontaktu s násilím existuje ve skupině adolescentů určitá míra normalizace či bagatelizace násilného chování ve vztazích. Část mladých lidí vnímá násilí nikoli jako jednoznačně nepřijatelné, ale jako chování, které může být za určitých okolností omluvitelné nebo pochopitelné. Z výzkumného hlediska jsou tato data důležitá, protože ukazují, že přítomnost tolerance k partnerskému násilí není výlučně spojena s osobní zkušeností, ale může vycházet i z hlubších kulturních a sociálních norem, které adolescenti nevědomky přejímají.

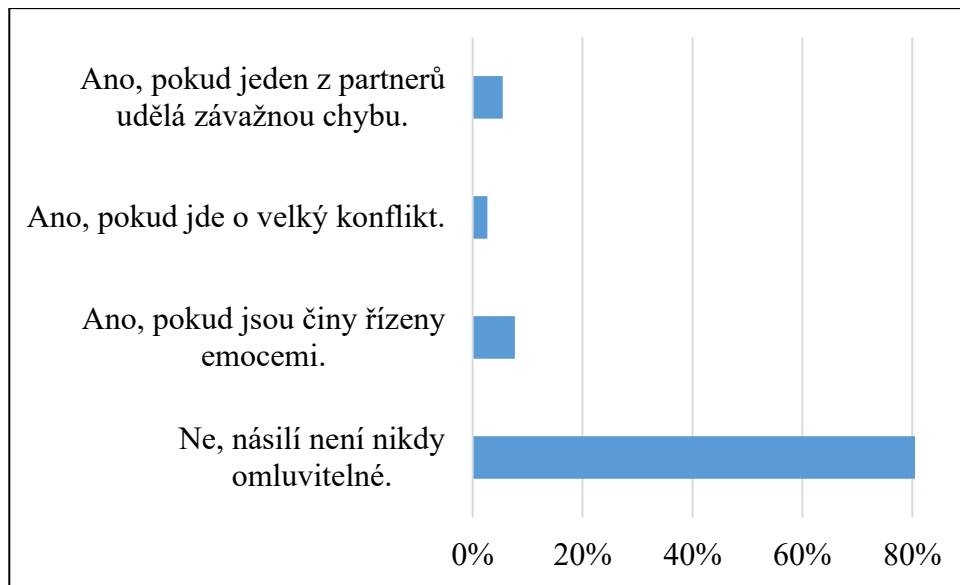

Graf 3 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné

Graf 4 zobrazuje odpovědi respondentů, kteří osobně nezažili partnerské násilí ve svém vlastním vztahu, přesto však byli dotázáni na míru jeho tolerance v různých situacích. Tato část šetření má za cíl zjistit, zda jsou mezi adolescenty přítomny postoje, které mohou partnerské násilí (byť nepřímo) legitimizovat, omlouvat nebo relativizovat.

Z výsledků grafu vyplývá, že celkem 15,9 % dotazovaných připouští jistou míru tolerance k násilnému chování mezi partnery, pokud k němu dojde za určitých specifických okolností. Tento údaj nelze považovat za zanedbatelný, neboť vypovídá o existenci skupiny mladých lidí, pro které násilí není vždy jednoznačně neakceptovatelné. Nejčastěji uváděným důvodem pro ospravedlnění násilí bylo silné emoční rozpoložení. Tuto možnost zvolilo 7,7 % respondentů. Tito jedinci považují násilí za pochopitelné tehdy, pokud je vyvoláno silnými pocity, jako je například žárlivost, hněv nebo frustrace. Další část respondentů (5,5 %) uvedla, že by násilí ve vztahu dokázala pochopit, pokud by bylo reakcí na závažnou chybu ze strany partnera (například na nevěru, podvod nebo vážné porušení důvěry). Poměrně malý, ale stále zaznamenáníhodný podíl (2,7 %) by pak připustil násilí v kontextu výrazného partnerského konfliktu, kdy mezi partnery dojde k intenzivní hádce nebo vyhrocené situaci. I zde je patrná tendence chápat násilí jako nešťastné, ale do určité míry očekávatelné vyústění dramatických mezilidských situací.

Tato zjištění poukazují na problematický fakt, že část adolescentní populace nevnímá partnerské násilí jako absolutně nepřijatelné, ale naopak jej do jisté míry podmiňuje okolnostmi či emočním stavem aktéra.

Graf 4 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné

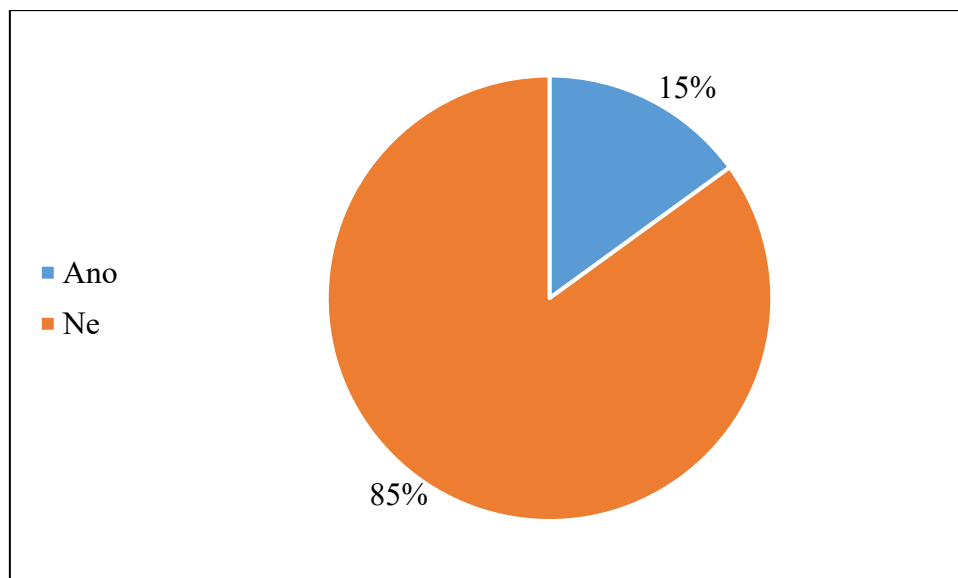
V závěru lze tedy uvést, že respondenti, kteří zažili partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu z 63,3% odpověděli, že násilí není nikdy omluvitelné. Zatímco respondenti, kteří byli či nebyli svědky takového násilí, nebo nebyli samotnými účastníky, zhruba z 85% souhlasí s tím, že násilí není nikdy omluvitelné. Hypotéza tedy potvrzuje fakt, že respondenti, kteří zažili partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu, budou zaujímat tolerantnější postoj k partnerskému násilí.

5.6.2. Hypotéza 2

H2: Dívky mají větší zkušenost s násilím ve vztahu než chlapci.

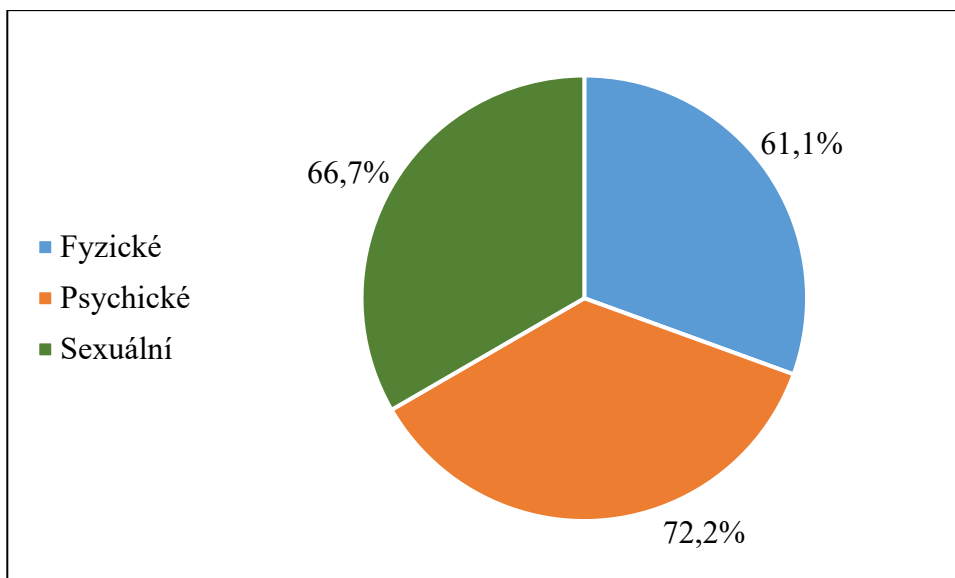
Graf 5 odpovídá na otázku „Zažila jste někdy partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu?“. Z celkového počtu 365 dotázaných respondentů uvedlo 197 z nich, že aktuálně jsou, nebo v minulosti byli v partnerském vztahu. Tento počet se přibližně rovnoměrně rozdělil mezi obě pohlaví. Konkrétně šlo o 98 dívek a 99 chlapců, což umožňuje poměrně vyvážené srovnání zkušeností mezi oběma skupinami. Zajímavým a zároveň znepokojujícím zjištěním je, že 15 % z dotazovaných dívek (jak je znázorněno v Graf 5) uvedlo, že se ve svém partnerském vztahu setkaly s nějakou formou násilí. To znamená, že přibližně každá sedmá dívka, která měla zkušenost s partnerským vztahem, zažila situaci, kterou lze označit jako partnerské násilí. Tento údaj poukazuje na to, že násilí v partnerských vztazích není výjimečné ani mezi mladými lidmi.

Vzhledem k tomu, že dotazování probíhalo mezi mladistvými nebo mladými dospělými, lze považovat tyto zkušenosti za velmi závažné, protože právě v tomto období se často formují vzorce chování, které si jedinec přenáší i do budoucích vztahů.

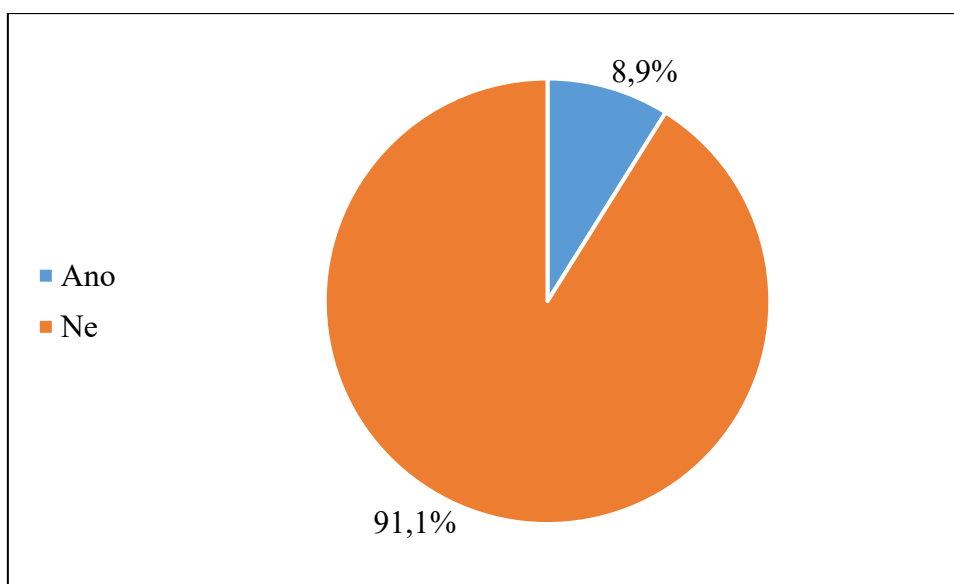
Graf 5 Zkušenost dívek s partnerským násilím ve svém vztahu

Ze všech dotazovaných škol 15% dívek odpovědělo, že osobně zažily nějakou z forem partnerského násilí. Na tuto otázku navazovala doplňující položka, která měla za cíl identifikovat konkrétní formy násilí, se kterými mají respondentky osobní zkušenost. Výsledky jsou znázorněny v Graf 6, který přehledně shrnuje nejčastější uváděné formy násilí. Nejvýraznější formou násilí, která se objevila v odpovědích dívek, bylo psychické násilí. Toto násilí zahrnuje různé manipulativní chování, urážky nebo nadměrnou kontrolu ze strany partnera. Z průzkumu vyplývá, že psychické násilí bylo uvedeno 72,2 % respondentek, které měly zkušenost s partnerským násilím. Tento vysoký podíl ukazuje, že psychické násilí je nejrozšířenější formou, kterou dívky v průzkumu zažily. Tento výsledek je velmi významný z několika důvodů. Psychické násilí může být často obtížně rozpoznatelné a nezanechává fyzické stopy, což znamená, že může být dlouho ignorováno nebo zlehčováno jak samotnými oběťmi, tak i okolím. Ačkoli na první pohled nemusí být tak nápadné jako fyzické násilí, jeho dopady na psychickou pohodu obětí mohou být velmi závažné. To zahrnuje problémy s nízkým sebevědomím, úzkostmi, depresí nebo traumatickými vzpomínkami, které mohou mít dlouhodobé negativní důsledky na život jednotlivce.

Graf 6 Druh partnerského násilí u dívek

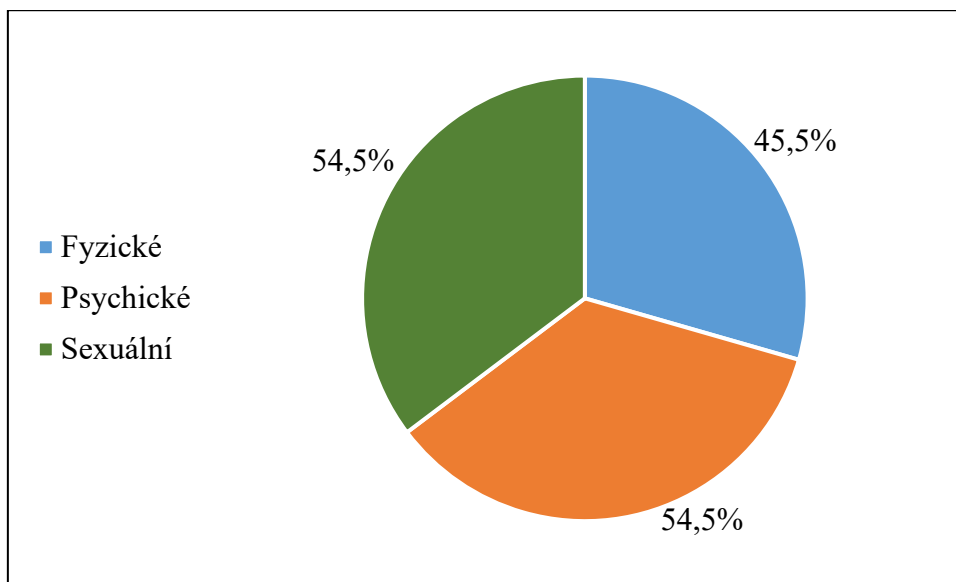
Graf 7 se zabývá odpověďmi chlapců na otázku „Zažil jste někdy partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu?“. Z dotazovaných chlapců 8,9% odpovědělo, že zažilo násilí ve svém vlastním vztahu. Je to o 6,1% méně než u dívek. Chlapci se dle dotazníkového šetření stávají méně obětmi partnerského násilí než dívky. Hypotéza 2 se tedy potvrdila. Dívky mají větší zkušenost s násilím v partnerském vztahu než chlapci.

Graf 7 Zkušenost chlapců s partnerským násilím ve svém vztahu

Z údajů zobrazených v Graf 8 vyplývá, že nejčastějšími formami partnerského násilí, se kterými měli respondenti (chlapci) zkušenost, jsou psychické a sexuální násilí. Oba tyto typy jsou v odpovědích zastoupeny ve stejném poměru (konkrétně 54,5 %). Tento výsledek naznačuje, že více než polovina chlapců, kteří se s nějakou formou partnerského násilí setkali, zažila právě psychické nebo sexuální násilí, což poukazuje na vysokou míru výskytu těchto dvou závažných forem agresivního chování v partnerských vztazích. Psychické násilí

může zahrnovat ponižování, manipulaci, vyhrožování či kontrolu, zatímco sexuální násilí zahrnuje jakýkoli sexuální akt, ke kterému došlo bez svobodného a informovaného souhlasu. Skutečnost, že oba typy jsou zastoupeny ve stejném procentu, může ukazovat na to, že hranice mezi nimi bývají v praxi často nejasné, nebo že se tyto formy násilí v některých případech objevují současně.

Graf 8 Druh partnerského násilí u chlapců

Z výzkumných dat vyplývá, že žádný z respondentů neuvedl, že by se setkal s ekonomickou formou partnerského násilí. Tato skutečnost může být interpretována několika způsoby, přičemž nejpravděpodobnější příčinou je specifická životní situace adolescentů ve věkovém rozmezí 15–19 let. V tomto období totiž většina mladých lidí nežije ve společné domácnosti se svým partnerem, ale stále sdílí bydlení se svými rodiči či jinými členy rodiny.

Tuto domněnku potvrzují i data z dotazníkového šetření, podle nichž až 90,9 % respondentů uvedlo, že sdílí domácnost se svými rodiči nebo prarodiči. Sdílení domácnosti a s tím související ekonomická provázanost je přitom jedním z klíčových předpokladů pro vznik ekonomického násilí v partnerském vztahu (například omezování přístupu k finančním prostředkům, kontrola výdajů, manipulace s penězi nebo znemožnění ekonomické nezávislosti partnera). Adolescenti v tomto věku obvykle nejsou finančně soběstační, nemají vlastní příjmy ani ekonomické závazky vůči partnerovi. Jejich vztahy navíc většinou probíhají mimo domácí prostředí, tedy v rámci školy, volného času či online prostoru. Ekonomická forma násilí je proto v jejich partnerských vztazích méně pravděpodobná a často zcela absentující.

Zároveň nelze vyloučit možnost, že si někteří respondenti nejsou vědomi toho, co všechno může ekonomické násilí zahrnovat, nebo tuto formu násilí nevnímají jako závažný

problém. Z hlediska prevence a edukace by tak bylo vhodné do budoucna posilovat povědomí o všech typech partnerského násilí (včetně těch méně zjevných, jako je právě násilí ekonomické povahy). Výsledky zároveň ukazují, že zkušenost s násilím se netýká pouze jednoho pohlaví. Počet pozitivních odpovědí je u dívek vyšší než u chlapců. Tyto data nám však naznačují, že i chlapci mohou být oběťmi násilného chování ve vztazích, což často bývá ve veřejné debatě opomíjeno.

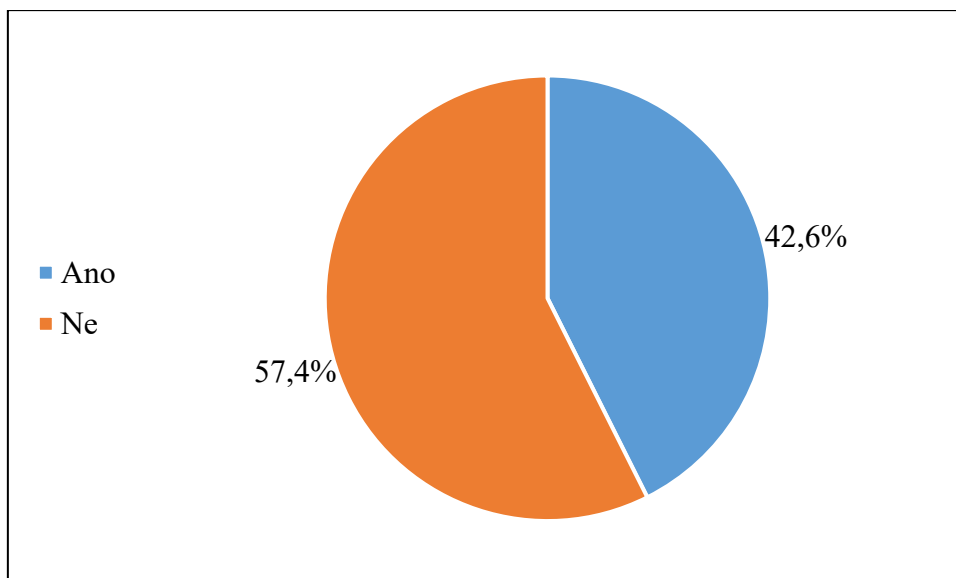
5.6.3. Hypotéza 3

H3: Studenti gymnázií mají méně osobních zkušeností s partnerským násilím ve srovnání s vrstevníky ze středních škol a středního odborného učiliště.

Na otázku „*Byl/a jste někdy svědkem partnerského násilí ve svém okolí? (např. u přátel, rodiny, známých)*“, celkem odpovědělo 365 respondentů v poměru 176 odpovědí z gymnázií (Graf 9) a 189 odpovědí ze SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora (Graf 11).

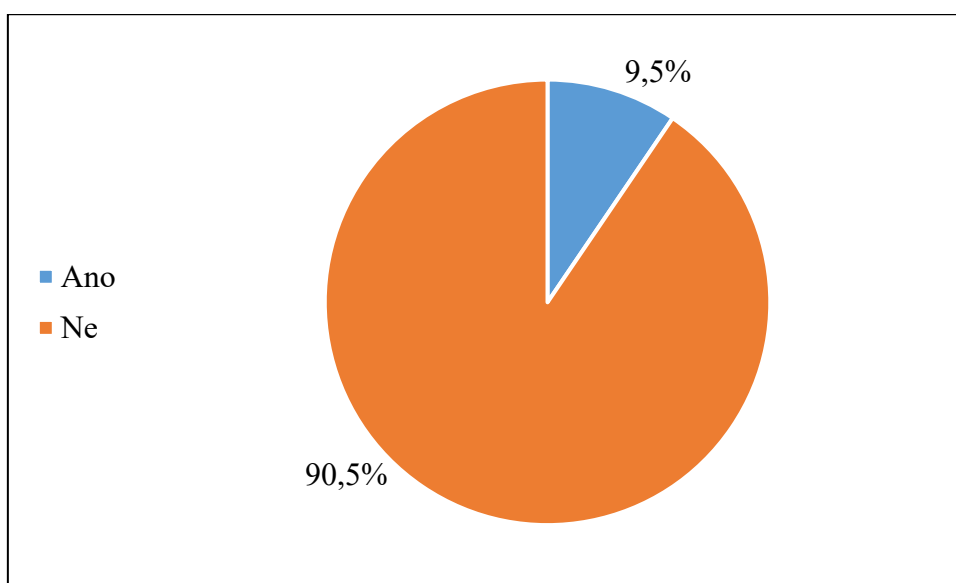
Na otázku „*Zažil/a jste někdy partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu?*“, odpovědělo 126 respondentů z gymnázií (Graf 10) a 124 respondentů ze SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora (Graf 12).

Z celkového počtu 176 respondentů, kteří pocházeli z řad studentů gymnázií, uvedlo 42,6 %, že se ve svém okolí (například mezi přáteli, členy rodiny či známými) setkali s partnerským násilím jakožto svědci takového chování. To znamená, že přibližně každý druhý až třetí student měl osobní zkušenost s tím, že zaznamenal násilné nebo jinak nevhodné chování v partnerských vztazích u lidí ve svém okolí. Tato data poukazují na poměrně vysokou míru vnímání tohoto typu násilí mezi mladými lidmi, což může vypovídat o určité míře otevřenosti a citlivosti vůči tomuto tématu, nebo naopak o častějším výskytu násilných situací v prostředí, ve kterém se pohybují. Výsledky tohoto šetření jsou přehledně znázorněny v Graf 9, který poskytuje vizuální přehled rozložení odpovědí mezi studenty gymnázií.

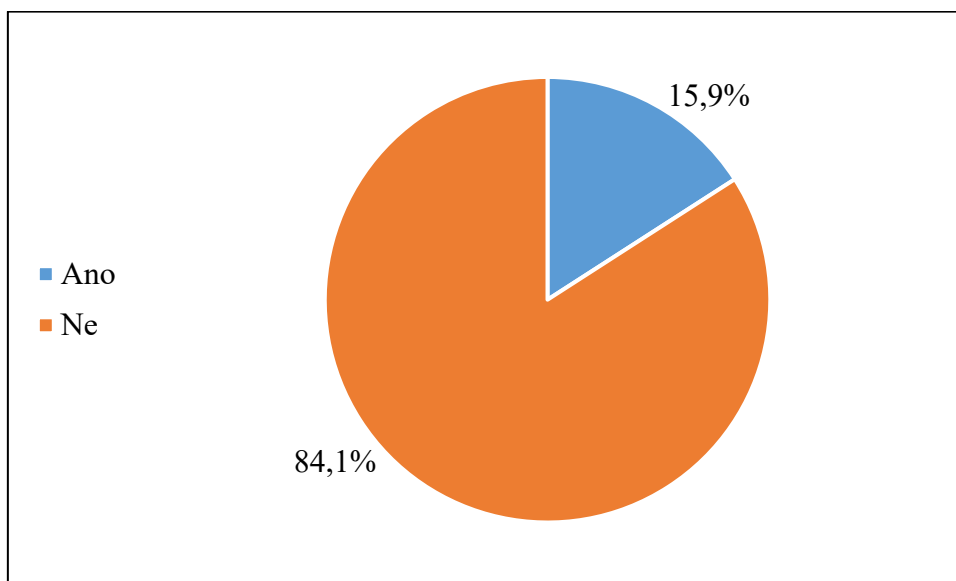
Graf 9 Zkušenost studentů gymnázií s partnerským násilím ve svém okolí

Graf 10 zachycuje výsledky odpovědí studentů gymnázií na otázku, zda sami někdy zažili partnerské násilí ve svém vlastním vztahu. Na tuto otázku celkem odpovědělo 126 studentů ze dvou gymnázií. Z jejich odpovědí vyplynulo, že 9,5 % respondentů se s partnerským násilím osobně setkalo. To znamená, že přibližně jeden z deseti dotázaných studentů gymnázia měl osobní zkušenost s určitým druhem násilí v partnerském vztahu (ať už se jednalo o psychické, fyzické, sexuální nebo jiné formy nátlaku a ubližování). Uvedené výsledky, tak mohou sloužit jako důležitý ukazatel nejen pro školy, ale i pro preventivní programy a odborníky zabývající se zdravými vztahy a prevencí násilí mezi mladými lidmi. Zároveň upozorňují na potřebu otevřené komunikace o tomto tématu a dostupnosti pomoci pro ty, kteří se s násilím ve vztazích setkávají osobně.

Graf 10 Zkušenost studentů gymnázií s partnerským násilím ve svém vztahu

Další částí respondentů, kteří se zúčastnili šetření, byli ze Střední odborné školy a Středního odborného učiliště řemesel, dále z Vyšší odborné školy, Střední průmyslové školy a Jazykové školy Kutná Hora. Celkem na položenou otázku týkající se svědectví o partnerském násilí ve svém okolí odpovědělo 189 studentů z těchto škol. Z těchto 189 dotazovaných uvedlo 15,9 % respondentů, že se již někdy stali svědky partnerského násilí mezi svými blízkými, přáteli, členy rodiny nebo známými. To znamená, že přibližně každý šestý student zaznamenal ve svém okolí projevy násilí v partnerských vztazích, což je významný údaj, který by neměl být přehlížen. Tato zjištěná hodnota je zároveň nižší než ta, kterou uvedli studenti gymnázií (rozdíl činí 26,7 %). Jinými slovy, mezi studenty odborných škol byl výskyt zaznamenaného partnerského násilí ve svém okolí o více než čtvrtinu nižší než u jejich vrstevníků z gymnázií. Je důležité zmínit, že tato data, která jsou přehledně znázorněna v Graf 11, mohou vypovídat o několika faktorech. Jedná se například o rozdílech ve vnímání, ochotě sdílet podobné zkušenosti nebo o odlišnostech v sociálním prostředí a typech mezilidských vztahů, které jednotlivé skupiny studentů zažívají. Každopádně se jedná o významný ukazatel, který přispívá k celkovému obrazu o výskytu a vnímání partnerského násilí mezi mladými lidmi v různých typech škol.

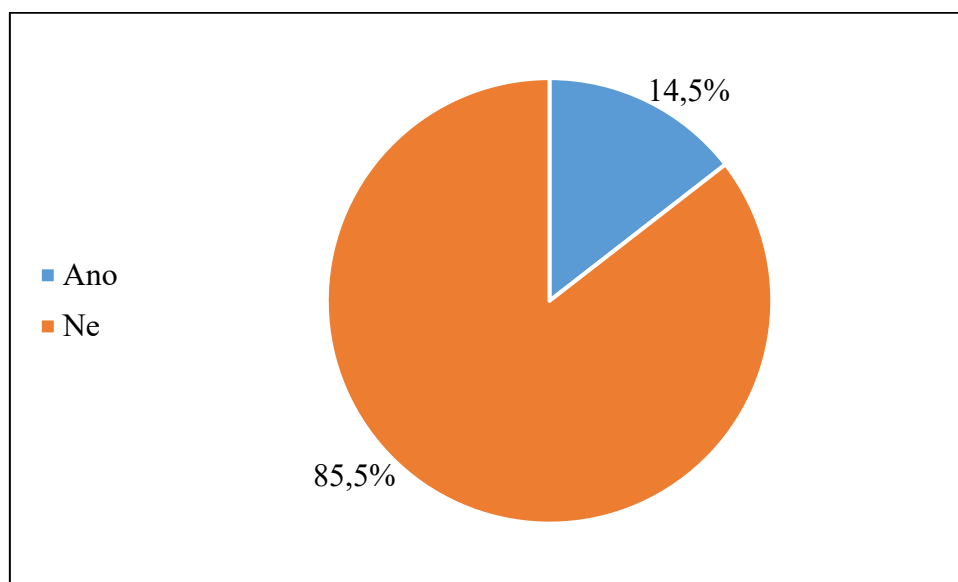

Graf 11 Zkušenost studentů SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora s partnerským násilím ve svém okolí

Graf 12 přináší přehled výsledků odpovědí studentů ze Střední odborné školy a Středního odborného učiliště řemesel, stejně jako z Vyšší odborné školy, Střední průmyslové školy a Jazykové školy Kutná Hora, kteří byli dotazováni na svou osobní zkušenost s partnerským násilím. Celkem na tuto otázku odpovědělo 124 studentů z uvedených škol, a z jejich odpovědí vyplynulo, že 14,5 % z nich mělo osobní zkušenost s partnerským násilím ve vlastním vztahu. To znamená, že téměř každý sedmý student z této skupiny zažil ve svém

vlastním partnerském vztahu nějakou formu násilí (ať už šlo o psychické, fyzické, emoční nebo jiné způsoby nátlaku a ubližování). Tento výsledek je alarmující a poukazuje na skutečnost, že partnerské násilí se nevyhýbá ani mladým lidem, kteří jsou teprve na začátku svých životních vztahových zkušeností. Zároveň je třeba zmínit, že poměr studentů odborných škol, kteří uvedli osobní zkušenost s násilím ve vztahu, je o 5 % vyšší než u studentů gymnázií, kde stejnou zkušenost uvedlo 9,5 % respondentů (viz Graf 10). Tento rozdíl může naznačovat odlišnosti v mezilidských vztazích, životních okolnostech nebo kulturním prostředí, ve kterém se studenti pohybují.

Data z Graf 12 tak poskytují důležitý vhled do reality partnerských vztahů mladých lidí v odborném školství a upozorňují na potřebu zvýšení informovanosti, prevence a podpory v této oblasti. Zároveň podtrhují význam otevřeného dialogu o partnerském násilí, a to nejen v rámci škol, ale i ve společnosti jako celku.

Graf 12 Zkušenost studentů SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora s partnerským násilím ve svém vztahu

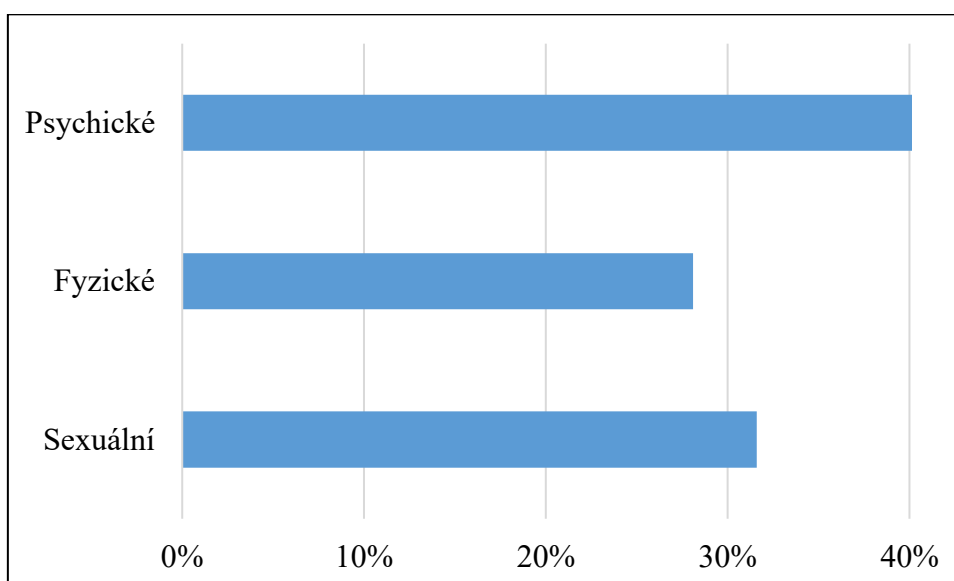
V závěrečné části vyhodnocení třetí hypotézy lze konstatovat, že z výsledků výzkumu jednoznačně vyplývá rozdíl ve zkušenostech s partnerským násilím mezi studenty různých typů středních škol. Konkrétně bylo zjištěno, že studenti gymnázií mají častěji zkušenost s partnerským násilím ve svém okolí (tedy například mezi svými přáteli, známými či v rodině). Tato skutečnost může souviset s vyšší mírou citlivosti vůči těmto jevům, případně s větší otevřeností při sdílení podobných zkušeností. Na druhou stranu však studenti odborných škol, konkrétně ze SOŠ a SOU řemesel a z VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora, vykazují vyšší podíl těch, kteří uvedli, že zažili partnerské násilí ve vlastním vztahu. To znamená, že mezi těmito studenty je větší množství jedinců, kteří se s násilným chováním setkali přímo, osobně, ve své vlastní partnerské zkušenosti. Tento fakt je velmi závažný, neboť upozorňuje

na potenciálně vyšší výskyt rizikového chování ve vztazích mezi studenty odborných škol, a také na potřebu cílené prevence právě v těchto typech vzdělávacích zařízení. Z dostupných dat tedy vyplývá, že studenti gymnázií mají sice více nepřímých zkušeností (tedy zkušeností zprostředkovaných přes jejich okolí), avšak méně často uvádějí, že by sami byli oběťmi partnerského násilí. V kontrastu s tím jsou studenti středních odborných škol a učilišť více zatíženi přímou, osobní zkušeností s násilím v partnerských vztazích.

5.6.4. Doplnková data

Dále budou podrobněji popsána data získaná z dotazníkového šetření, která sice nejsou přímo spojena s ověřováním stanovených hypotéz, ale přesto přinášejí důležité informace a doplňující kontext k problematice partnerského násilí mezi teenagery. Tato data poskytují cenný pohled na osobní zkušenosti respondentů s různými formami násilí ve vztazích a pomáhají lépe pochopit šíři a charakter daného problému.

Graf 13 znázorňuje rozložení jednotlivých forem násilí, se kterými se respondenti setkali v rámci vlastních partnerských vztahů jakožto oběti. Z grafu je patrné, že nejčastěji uváděnou formou násilí je násilí psychické, které představuje široké spektrum chování, jež má za cíl manipulovat s druhým člověkem, ponižovat jej nebo narušovat jeho psychickou pohodu. Do této kategorie spadá například opakované urážení, znevažování, nadměrná nebo patologická kontrola ze strany partnera, citové vydírání, izolace od okolí, manipulativní chování nebo zastrasování. Celkem 40,4 % dotazovaných, kteří zažili partnerské násilí ve vztahu, uvedlo, že se setkali s psychickým násilím ve svém partnerském vztahu. Psychické násilí bývá často opomíjeno nebo zlehčováno, jelikož na rozdíl od fyzického násilí nezanechává viditelné stopy. Přesto však může mít velmi závažné dopady na duševní zdraví oběti, její sebevědomí, schopnost navazovat zdravé vztahy v budoucnu a celkovou kvalitu života.

Graf 13 Formy projevu partnerského násilí ve vztahu

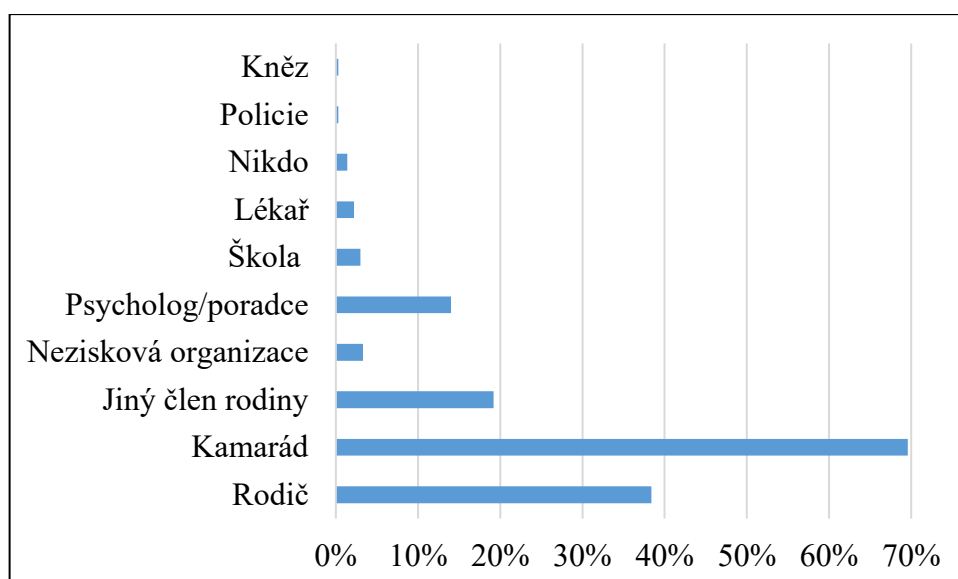
Graf 14 ukazuje, jak různé formy chování ve vztazích hodnotí dotazovaní teenageři. Nejvíce respondentů (42,2 %) považuje za přijatelné, když partner nebo partnerka popisuje, co celý den dělal/a. Téměř 38,1 % lidí nevidí problém ani v kontrole aktuální polohy partnera a 34,5 % považuje za normální i časté zprávy a telefonáty. Stejně procento lidí (34,5 %) však zároveň uvedlo, že žádné z nabízených typů chování nepovažují za přípustné. Za poměrně přijatelné je dále považováno i používání mobilu partnera či partnerky pro vlastní účely (20,3 %), zatímco žárlivé scény jako důkaz lásky schvaluje 12,9 % respondentů. Méně častá byla tolerance k přemlouvání partnera k něčemu, co nechce, nebo k házení věcmi – obě tato chování považuje za v pořádku 6,8 % respondentů. Přibližně 6 % osob nevnímají jako problém ani omezování kontaktu s přáteli. Závažné formy násilí, jako je fyzické napadání (4,4 %) nebo nucení k sexu (4,1 %), byly označeny jako přijatelné pouze malou částí respondentů. Přesto je alarmující, že se takové postoje vůbec vyskytují. Nejnižší míru souhlasu získaly pomluvy partnera na sociálních sítích nebo před přáteli (2,2 %), a pouze 3 % lidí uvedla, že záleží na míře nebo kontextu daného chování. Celkově graf ukazuje, že určité formy kontrolujícího a omezujícího chování jsou v partnerských vztazích vnímány jako běžné či přijatelné, což může naznačovat nízkou citlivost vůči psychickému násilí ve společnosti.

Graf 14 Vnímání přijatelnosti forem partnerského násilí z pohledu teenagerů

Graf 15 prezentuje odpovědi respondentů na otázku: „Na koho byste se při setkání s násilím obrátili?“, která směřovala k identifikaci preferovaných zdrojů pomoci u dospívajících v situaci ohrožení či zkušenosti s násilným chováním. Výsledky tohoto šetření přinášejí důležitý vhled do sociálních opor, které mladí lidé ve věku 15–19 let spontánně vyhledávají v krizových situacích. Největší důvěru respondenti projeví svým vrstevníkům. Konkrétně kamarádům, které by jako zdroj pomoci zvolilo 69,6 % dotazovaných. Tento údaj

jednoznačně poukazuje na silnou roli přátelských vztahů v adolescenci a na to, že vrstevníci představují pro mladé lidi první a často nejpřirozenější volbu při sdílení osobních a citlivých zážitků. Na druhém místě se s 38,4 % umístili rodiče, což rovněž potvrzuje význam rodiny jako důležitého opěrného bodu v životě adolescenta. Přestože důvěra v rodiče nedosahuje tak vysoké úrovně jako u vrstevníků, zůstává rodina zásadní strukturou, na kterou se mladí lidé obracejí, pokud se nacházejí v náročné situaci. Významné, i když méně četné zastoupení získali i další členové rodiny: 19,2 % respondentů uvedlo, že by vyhledali pomoc například u sourozence, tety, strýce nebo prarodičů. Tato odpověď ukazuje, že kromě nejbližších pevných vztahů existuje i širší rodinné zázemí, které může plnit podpůrnou funkci. Zajímavým poznatkem je také skutečnost, že 14 % respondentů by se obrátilo na psychologa nebo poradce, což naznačuje, že část dospívajících již vnímá odborníky jako potenciálně důvěryhodné a přístupné osoby v případě potřeby. Přestože jde o menší skupinu, její existence je důležitá z hlediska posunu ve vnímání psychologické pomoci u mladé generace. Naopak poměrně nízkou míru důvěry respondenti projeví vůči formálním institucím a organizacím, které by teoreticky měly plnit roli ochránců či poskytovatelů pomoci v krizových situacích. Škola, lékař, policie, kněz či neziskové organizace byly uvedeny jen velmi malým procentem účastníků. Tato skutečnost může signalizovat nedostatečnou informovanost o možnostech institucionální pomoci, nebo naopak přetrvávající obavy a nedůvěru vůči těmto institucím (například z důvodu obav z nepochopení, ztráty anonymity či stigmatizace). Pozitivním zjištěním nicméně je, že pouze velmi malé procento respondentů uvedlo, že by se v případě setkání s násilím neobrátilo na nikoho. Tento výsledek lze interpretovat jako známku ochoty mladých lidí situaci aktivně řešit a sdílet své problémy, což je zásadní předpoklad pro prevenci další viktimizace.

Graf 15 Preferovaný zdroj pomoci při setkání s partnerským násilím u teenagerů

Závěr

Výzkumná část této bakalářské práce se zaměřila na analýzu postojů dospívajících k problematice partnerského násilí a na identifikaci rozdílů v postojích a zkušenostech na základě pohlaví, typu školy a přímé či zprostředkované zkušenosti s násilím ve vztahu. Výzkumné šetření se opíralo o odpovědi celkem 365 respondentů.

První hypotéza se zaměřila na vztah mezi osobní nebo zprostředkovanou zkušeností s partnerským násilím a mírou tolerance k tomuto jevu. Hypotéza předpokládala, že teenageři, kteří byli vystaveni partnerskému násilí osobně nebo ve svém okolí, budou častěji vykazovat tendenci k tolerantnějším postojům. Analýza jednotlivých skupin respondentů ukázala, že i mezi těmi, kteří se s násilím ve vztahu setkali přímo či nepřímě, převažoval názor, že násilí není nikdy ospravedlnitelné. Nicméně u těchto respondentů se ve srovnání s ostatními častěji objevovalo určité pochopení pro násilné jednání za specifických okolností, například v emočně vypjatých situacích nebo jako reakce na závažnou chybu partnera. Nejvyšší míra tolerance byla zaznamenána právě v případě, kdy bylo násilné chování odůvodňováno silnými emocemi, což ukazuje na přetrvávající stereotypy a nedostatečné pochopení vážnosti daného chování. Z dat tedy vyplývá, že zkušenost s násilím může mít na postoje adolescentů ambivalentní vliv. Na jedné straně může vést k odmítavějším postojům díky osobnímu prožitku traumatizace, na straně druhé však může docházet ke zlehčování násilí v důsledku jeho normalizace v sociálním okolí. Hypotéza byla potvrzena v tom smyslu, že adolescenti se zkušeností s partnerským násilím měli tendenci projevovat větší míru tolerance, avšak rozdíly mezi skupinami nebyly výrazně dramatické.

Druhá hypotéza předpokládala, že dívky mají větší zkušenost s násilím ve vztahu než chlapci. Tato hypotéza byla rovněž potvrzena, neboť výsledky výzkumu ukázaly, že podíl dívek, které zažily některou formu partnerského násilí, byl o 6,1 % vyšší než u chlapců. Významným zjištěním však bylo, že i chlapci uváděli vysoký počet případů osobní zkušenosti s násilím, což zpochybňuje rozšířený stereotyp, že oběťmi násilí ve vztahu jsou téměř výhradně ženy. Tato skutečnost ukazuje na potřebu širší společenské diskuze a osvětové činnosti, která nebude marginalizovat zkušenosti chlapců a mužů jako obětí partnerského násilí. Dále je důležité zmínit, že u obou pohlaví byla nejčastější formou uváděného násilí forma psychická, která zahrnovala urážky, manipulaci, kontrolu a další ne vždy na první pohled zjevné projevy. Tento typ násilí je obzvláště nebezpečný, neboť je často přehlížen jak samotnými oběťmi, tak i jejich okolím. Jeho dlouhodobé působení však může mít hluboký dopad na psychiku adolescentů, sebevědomí a budoucí mezilidské vztahy. Skutečnost,

že žádný z respondentů neuváděl zkušenost s ekonomickým násilím, lze částečně přičítat specifické životní fázi adolescentů, kteří obvykle nejsou ekonomicky závislí na partnerovi a většinou stále žijí v rodinách. Zároveň však nelze vyloučit, že respondenti nemuseli ekonomické formy násilí správně identifikovat, nebo je nepovažovali za závažné.

Třetí hypotéza se zabývala rozdílem v míře zkušeností s partnerským násilím mezi studenty gymnázií a studenty jiných typů středních škol. Hypotéza předpokládala, že studenti gymnázií budou méně často vykazovat osobní zkušenosti s násilím ve vztahu než studenti středních odborných škol a učilišť. Tato hypotéza se však nepotvrdila. Rozdíly v počtu uváděných zkušeností mezi studenty gymnázií a ostatních škol byly minimální. Tento výsledek naznačuje, že výskyt partnerského násilí není přímo spojen s typem školy či vzdělávacího prostředí, ale může být podmíněn širšími socio-kulturními faktory, které jsou přítomny napříč školními institucemi. Zajímavým zjištěním bylo, že bez ohledu na typ školy téměř polovina respondentů uvedla, že se s nějakou formou násilí setkala ve svém okolí. Tento fakt ukazuje, jak rozšířený a normalizovaný může být tento jev v každodenním životě mladých lidí. Partnerské násilí se neomezuje pouze na určité sociální skupiny nebo prostředí, ale je přítomno napříč různými vrstvami společnosti, často skrytě a nenápadně.

Závěrem lze konstatovat, že výzkum přinesl důležitá a často i překvapivá zjištění. Potvrdil, že partnerské násilí není v adolescenci výjimečným jevem a že postoje dospívajících k tomuto problému jsou mnohdy ambivalentní. I přesto, že většina respondentů vnímá partnerské násilí jako nepřípustné, existuje nezanedbatelná část mladých lidí, kteří pod určitými okolnostmi toto chování omlouvají nebo alespoň relativizují jeho závažnost. Výsledky výzkumu tedy podtrhují význam preventivních programů, které by měly být součástí vzdělávacích plánů na všech typech středních škol. Důležité je nejen zvyšovat informovanost o formách partnerského násilí, ale také podporovat rozvoj emoční inteligence, zdravé komunikace ve vztazích a schopnosti rozpoznat varovné signály toxického chování. Jen tak lze dosáhnout změny v myšlení mladých lidí a posílit nulovou toleranci vůči násilí ve všech jeho podobách. Sebraná data budou navíc poskytnuta školám, na nichž byl výzkum realizován, aby mohly být využita jako podklad pro tvorbu cílených preventivních programů a vzdělávacích aktivit zaměřených na zdravé vztahy a prevenci násilí.

Zdroje

Odborná literatura

BURIÁNEK, Jiří. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd., Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-6886-1.

CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži, aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-825-3.

JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita. Vývoj a úskalí*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, ŽATECKÁ, Eva, DÁVID, Radovan, KORNEL, Martin. *Právo proti domácímu násilí*. Beckova skripta. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3.

LACINOVÁ, Lenka a MICHALČÁKOVÁ, Radka. Romantické vztahy. In: MACEK, Petr a LACINOVÁ, Lenka. *Vztahy v dospívání*. Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 55-68. ISBN 80-7364-034-1.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

MACEK, Petr a LACINOVÁ, Lenka. *Vztahy v dospívání*. Brno: Barrister & Principal, 2012. ISBN 978-80-87474-46-4.

PIISPA, Minna. Jevové formy (vzorce) domácího násilí. In: ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. s. 9-11. ISBN 978-80-247-6886-1.

RŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2006. ISBN 978-80-7367-567-7.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem, vývojová psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2 .

ŠIRUČEK, Jan a ŠIRUČKOVÁ, Michaela. Vývoj a zkoumání vrstevnických vztahů. In: MACEK, Petr a LACINOVÁ, Lenka. *Vztahy v dospívání 2. vyd.* Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 41-54. ISBN 978-80-87474-46-4.

TAXOVÁ, Jiřina. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: SPN, 1987. ISBN 14-426-87.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

VOŇKOVÁ, Jiřina. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007. ISBN 978-80-239-9448-3.

WALKER, E. Lenore. *The Battered Woman* 4. vydání. New York: Springer Publishing Company, LLC, 2017. ISBN 9780826170989.

WYROBKOVÁ, Adriana. Sebepojetí ve vztahu k tzv. femininním a maskulinním charakteristikám. In: MACEK, Petr a LACINOVÁ, Lenka. *Vztahy v dospívání*. Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 143-160. ISBN 978-80-87474-46-4.

Internet

ASU NEWS. *ASU study links social media likes to digital dating abuse behaviors in adolescents*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://news.asu.edu/20240202-science-and-technology-asu-study-links-social-media-likes-digital-dating-abuse-behaviors> [cit. 2025-04-16].

ROSA – CENTRUM PRO ŽENY, Z.S. *Intervence v případech domácího násilí*. Online. [2016]. Dostupné z: <https://stopnasili.cz/wp-content/uploads/2016/08/rosaMANUAL.pdf>. [cit. 2025-03-05].

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*. Online. [2012]. Dostupné z: http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf;jsessionid=C0F928A6AECA10A224F0423EA74AA129?sequence=1. [cit. 2025-03-14].

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Violence against women*. Online. [2024]. Dostupné z: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>. [cit. 2025-02-04].

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách*. Online. [2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#Top>. [31.03.2025].

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 135/2006 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*. Online. [2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-135>. [30.03.2025].

ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 272/2008 Sb. O Policii České republiky*. Online. [2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-135>. [21.02.2025].

Seznam obrázků

Obrázek 1 Cyklus násilí (dle Walker, 2007).....	20
---	----

Seznam grafů

Graf 1 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné....	34
Graf 2 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné....	35
Graf 3 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné....	36
Graf 4 Stanovisko názoru, zda je násilí ve vztazích v některých případech omluvitelné....	37
Graf 5 Zkušenost dívek s partnerským násilím ve svém vztahu.....	38
Graf 7 Druh partnerského násilí u dívek.....	39
Graf 8 Zkušenost chlapců s partnerským násilím ve svém vztahu	39
Graf 9 Druh partnerského násilí u chlapců	40
Graf 10 Zkušenost studentů gymnázií s partnerským násilím ve svém okolí	42
Graf 11 Zkušenost studentů gymnázií s partnerským násilím ve svém vztahu	42
Graf 12 Zkušenost studentů SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora s partnerským násilím ve svém okolí	43
Graf 13 Zkušenost studentů SOŠ a SOU řemesel a VOŠ, SPŠ a JŠ Kutná Hora s partnerským násilím ve svém vztahu.....	44
Graf 14 Formy projevu partnerského násilí ve vztahu	45
Graf 15 Vnímání přijatelnosti forem partnerského násilí z pohledu teenagerů	46
Graf 16 Preferovaný zdroj pomoci při setkání s partnerským násilím u teenagerů.....	47

Přílohy

Vážení studenti,

tento dotazník je součástí výzkumu zaměřeného na postoje teenagerů k partnerskému násilí. Vaše odpovědi jsou anonymní a budou použity výhradně pro účely této studie. Prosím o upřímné odpovědi na následující otázky. Pokud byste během vyplňování měli jakékoliv otázky nebo nejasnosti, neváhejte mě kontaktovat.

1. Demografické údaje:

Pohlaví (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí):

- Chlapec
- Dívka
- Jiné (prosím upřesněte) .....

Věk (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí):

- 15 let
- 16 let
- 17 let
- 18 let
- 19 let
- Jiné .....

Typ školy (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí):

- Gymnázium Jiřího Ortena
- Církevní gymnázium Kutná Hora
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště řemesel
- Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

S kým sdílíte domácnost? (můžete vybrat více odpovědí)

- Matkou
- Nevlastní matkou
- Otcem
- Nevlastním otcem
- Sourozenci
- Nevlastními sourozenci
- Babičkou
- Dědečkem
- Partnerem
- Partnerkou

2. Zkušenosti s partnerským násilím:

Byl/a jste někdy v partnerském vztahu? (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí)

- Ano
- Ne

Setkal/a jste se někdy s partnerským násilím ve svém okolí? (např. u přátel, rodiny, známých); (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí)

- Ano
- Ne

Pokud ano, jaký druh násilí to byl? (můžete vybrat více odpovědí)

- Fyzické (facky, bití)
- Psychické (urážky, manipulace, nadměrná kontrol)
- Ekonomické (kontrola financí)
- Sociální (zákaz stýkání se s přáteli)
- Sexuální (nevyžádaná sexuální pozornost či sexuální vydírání a nátlak)
- Jiný (prosím upřesněte) .....

Zažil/a jste někdy partnerské násilí osobně ve svém vlastním vztahu? (zaškrtněte jednu

z nabízejících odpovědí):

- Ano
- Ne

Pokud ano, jaký druh násilí to byl? (můžete vybrat více odpovědí)

- Fyzické (facky, bití)
- Psychické (urážky, manipulace, nadměrná kontrol)
- Ekonomické (kontrola financí)
- Sociální (zákaz stýkání se s přáteli)
- Sexuální (nevyžádaná sexuální pozornost či sexuální vydírání a nátlak)
- Jiný (prosím upřesněte) .....

Nacházíte se aktuálně v partnerském vztahu? Pokud ano, o kolikátý vztah se jedná?

(zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí):

- Ne
- Ano – jedná se o první vztah
- Ano – jedná se o druhý vztah
- Ano – jedná se o třetí vztah
- Ano – jedná se o čtvrtý vztah
- Ano – nevím, o kolikátý vztah se jedná

3. Postoje k partnerskému násilí:

Myslíte si, že násilí ve vztazích je v některých případech omluvitelné? (můžete vybrat více odpovědí)

- Ano, pokud jde o velký konflikt
- Ano, pokud jeden z partnerů udělá závažnou chybu
- Ano, pokud jsou činy řízeny emocemi
- Ne, násilí není nikdy omluvitelné

Jaký druh chování považujete za násilí v partnerském vztahu? (můžete vybrat více odpovědí)

- Fyzické násilí (facky, bití)
- Psychické násilí (urážky, manipulace, nadměrná kontrola)
- Ekonomické (kontrola financí)
- Sociální (zákaz stýkání se s přáteli)
- Sexuální (nevyžádaná sexuální pozornost či sexuální vydírání a nátlak)
- Nic z výše uvedeného

4. Vliv okolí a zkušeností:

Zažili jste někdy situaci, kdy jste byli svědkem násilí mezi rodiči/prarodiči? (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí)

- Ano
- Ne

Máte ve svém okolí přátele nebo členy rodiny, kteří byli obětí partnerského násilí? (zaškrtněte jednu z nabízejících odpovědí)

- Ano
- Ne

Jaké chování je dle vašeho názoru v partnerském chování v pořádku? (můžete vybrat více odpovědí)

- Kontrola aktuální polohy (např. prostřednictvím mobilního telefonu)
- Popis toho, co celý den dělal/a
- Používat mobil partnera/ky k vlastním potřebám (vyhledávání na internetu, psaní zpráv bez představení vlastní osoby, prohlížení fotografií v galerii mobilního telefonu atd.)
- Omezování kontaktu s přáteli (chce trávit čas výhradně a jen s vámi)
- Žárlivé scény, jako důkaz lásky
- Pomluva na sítích a před přáteli (popř. rodinou)
- Házení věcmi
- Fyzické násilí (štipání, škrábání, kousání, strkání, kopání, facka...)
- Nucení k sexu
- Přemlouvání k čemukoliv, co druhý nechce
- Časté zprávy a telefonáty
- Žádné z nabízených
- Jiné .....

Na koho byste se při setkání s násilím obrátili? (můžete vybrat více odpovědí)

- Rodič
- Kamarád
- Jiný člen rodiny (sourozenec, prarodič, teta ...)
- Neziskové organizace
- Psycholog/poradce
- Škola (učitel, ředitel, výchovný poradce ...)
- Lékař
- Nikdo

Máte nějaké další poznámky nebo myšlenky k tématu partnerského násilí, které byste chtěl/a sdělit?

.....

Děkuji za Váš čas a upřímné odpovědi!